

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ – Ο ΟΜΙΛΟΣ ALPHA
BANK ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ»

Επιμέλεια

Παπακώστας Ευθύμιος

Επιβλέπων Καθηγητής – κ. Παντελής Παντελίδης

Η τράπεζα ALPHA BANK στα Βαλκάνια.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1.1 Η ελληνική οικονομία – πρόσφατες εξελίξεις

1.2 Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο ΟΜΙΛΟΣ ALPHA BANK

2.1 Ιστορία του Ομίλου.

2.2 Βασικά στοιχεία του ομίλου.

2.2.1 Εσωτερικό

2.2.2 Εξωτερικό

2.3 Οικονομικά Στοιχεία.

2.3.1 Όμιλος

2.3.2 Νοτιό Ανατολική Ευρώπη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η Alpha bank στο εξωτερικό

3.1 Ρουμανία

3.1.1 Μακροοικονομικά Στοιχεία

3.1.2 Χρηματοπιστωτικός Τομέας

3.1.3 Alpha Bank Romania S.A.

3.2 Βουλγαρία

3.2.1 Μακροοικονομικά Στοιχεία

3.2.2 Χρηματοπιστωτικός Τομέας

3.2.3 Alpha Bank Bulgaria S.A.

3.3 Σερβία

3.3.1 Μακροοικονομικά Στοιχεία

3.3.2 Χρηματοπιστωτικός Τομέας

3.3.3 Alpha Bank A.D. Srbija

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ανάλυση SWOT

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 οι τράπεζες ανά τον κόσμο ήρθαν αντιμέτωπες με σοβαρά προβλήματα. Η κρίση ξεκίνησε ως “κρίση στεγαστικών δανείων μειωμένης εξασφάλισης” στις Η.Π.Α. Αλλά λόγω της παγκοσμιοποίησης εξαπλώθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο και “μόλυνε” (contagion) ισολογισμούς επιχειρήσεων και τραπεζών. Ειδικά οι τράπεζες υπέστησαν σημαντικές απώλειες. Τόσο στις Η.Π.Α. όσο και στην Ευρώπη πολλές τράπεζες “κρατικοποιήθηκαν” για να αποφευχθούν κρίσεις τραπεζικού πανικού και γενικευμένη απώλεια εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα. Η κρίση χρέους στην Ευρώπη που ξέσπασε το 2010 ήρθε να επιτείνει το πρόβλημα για τις ευρωπαϊκές τράπεζες.

Στην Ελλάδα ο τραπεζικός τομέας επλήγη σοβαρά μετά το 2010 και χρειάστηκαν σημαντικές κεφαλαιακές ενισχύσεις για να σταθεροποιηθεί η κατάσταση. Τα κεφάλαια αυτά προήλθαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και διατέθηκαν στις ελληνικές τράπεζες μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ).

Η Alpha Bank άντλησε μέρος αυτών των κεφαλαίων και πλέον βρίσκεται σε φάση σταθεροποίησης. Η τράπεζα είναι μία από τις παλαιότερες ελληνικές τράπεζες και έχει σφραγίσει με την πορεία της την ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος. Σημαντικός σταθμός στην εξέλιξη της αποτέλεσε η επέκταση της στο εξωτερικό, κατά βάση

στην Νοτιό Ανατολική Ευρώπη (Κύπρος, Ρουμανία, Βουλγαρία, Σερβία, Αλβανία πρόσφατα και στην Ουκρανία). Η επέκταση αυτή ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του '90 και συνεχίστηκε απρόσκοπτα, τουλάχιστον μέχρι την κρίση του 2008. Σήμερα εξακολουθεί να κατέχει σημαντικό μερίδιο αγοράς στις χώρες αυτές.

Στην παρούσα εργασία θα αναφερθούμε στην παρουσία της Alpha Bank στην Νοτιοανατολική Ευρώπη, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε τρεις χώρες των Βαλκανίων: Ρουμανία, Βουλγαρία και Σερβία.

Η διάρθρωση της εργασίας θα έχει ως εξής: Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναφερθούμε στο οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται η Alpha Bank. Ειδικότερα θα ασχοληθούμε με την ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια δίνοντας έμφαση στις πρόσφατες εξελίξεις. Στη συνέχεια θα αναλυθεί η κατάσταση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, όπως διαμορφώνεται μετά την κρίση του χρέους στην Ευρώπη.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας αναλύουμε τα βασικά στοιχεία του ομίλου της Alpha Bank. Παρουσιάζουμε ένα σύντομο ιστορικό καθώς και βασικά στοιχεία για την δραστηριότητα της τράπεζας και του ομίλου τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Η οικονομική δραστηριότητα του ομίλου και της τράπεζας τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό αναπτύσσονται στην τρίτη ενότητα του δευτέρου κεφαλαίου.

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας εξειδικεύουμε στην παρουσία της Alpha Bank σε τρεις χώρες των Βαλκανίων: Ρουμανία, Βουλγαρία και Σερβία. Θα αναφερθούμε στην εξέλιξη των οικονομιών αυτών από τον 20ο αιώνα και μέχρι σήμερα. Θα παρουσιάσουμε τα βασικά μακροοικονομικά στοιχεία και στοιχεία για την κατάσταση του εκεί χρηματοπιστωτικού τομέα. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν με λεπτομέρεια πρόσφατα οικονομικά στοιχεία για τη λειτουργία των θυγατρικών της τράπεζας στις χώρες αυτές.

Τέλος η παρούσα εργασία θα ολοκληρωθεί με το τέταρτο κεφάλαιο όπου θα πραγματοποιηθεί ανάλυση SWOT (Strengths-Δυνατότητες, Weaknesses-Αδυναμίες, Opportunities-Ευκαιρίες, Threats-Απειλές) για την τράπεζα και ειδικά για την παρουσία της στο εξωτερικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1.1 Η ελληνική οικονομία – πρόσφατες εξελίξεις.

Η παγκόσμια οικονομία μετά από μία μεγάλη χρονικά φάση ανάκαμψης επλήγη το 2008 από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία ξεκίνησε από τις Η.Π.Α. ως κρίση στεγαστικών δανείων μειωμένης εξασφάλισης (sub-prime mortgages crisis)¹. Το 2010, η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση μετατράπηκε σε κρίση δημόσιου χρέους στη ζώνη του ευρώ, απειλώντας τη σταθερότητα της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Η Ελλάδα βρέθηκε στο επίκεντρο, ως η πιο αδύναμη οικονομία της ζώνης του ευρώ, με μεγάλα ελλείμματα (δημοσιονομικό και τρεχουσών συναλλαγών), υψηλό δημόσιο χρέος και σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα (ΤΤΕ, 2014, σ.29). Αποτέλεσμα της γενικότερης αναταραχής και των εγγενών αδυναμιών της ελληνικής οικονομίας ήταν το κόστος δανεισμού της ελληνικής κυβέρνησης να αυξηθεί σημαντικά (πάνω από 6,5% το επιτόκιο δανεισμού για τα δεκαετή ομόλογα του ελληνικού δημοσίου) σε σημείο που πλέον η χρηματοδότηση του ελληνικού δημοσίου από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές να γίνει μη βιώσιμη. Ως εκ τούτου η ελληνική κυβέρνηση τον Μάιο του 2010

¹ Ενδιαφέρουσα ανάλυση για την κρίση του 2008 πραγματοποιεί μεταξύ άλλων ο Aglietta (2009)

κατέφυγε στην «τρίοικα» (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) για να επαναχρηματοδοτήσει τα ομόλογα που έληγαν, καθώς και τις τρέχουσες ανάγκες της λόγω του μεγάλου πρωτογενούς ελλείμματος. Η τότε χρηματοδότηση έφθασε τα 110 δισεκατομμύρια ευρώ και η οποία συνοδεύτηκε από το λεγόμενο «μνημόνιο» το οποίο αφορούσε σε υποχρεώσεις της ελληνικής κυβέρνησης οι οποίες θα έπρεπε να εκπληρωθούν τα επόμενα χρόνια ως προαπαιτούμενο σταδιακής εκταμίευσης του εν λόγω ποσού.

Στις 26 Οκτωβρίου 2011 η σύνοδος κορυφής της ζώνης του ευρώ ενέκρινε ένα νέο χρηματοδοτικό πακέτο, ύψους 109 δισεκ. ευρώ, καθώς και την απομείωση του δημόσιου χρέους κατά 50% με συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα (PSI) (ΤΤΕ, 2014, σ.30)².

Το 2013 η ελληνική οικονομία διάνυσε άλλη μία δύσκολη χρονιά με έκτη συνεχή χρονιά ύφεσης και πολύ υψηλή ανεργία. Θετικό στοιχείο αποτελεί η επίτευξη μικρού πρωτογενούς πλεονάσματος «γενικής κυβέρνησης» (ΤΤΕ, 2014, σ.20), το οποίο ωστόσο παραμένει αμφιλεγόμενο³.

Όσον αφορά στο Α.Ε.Π. η τετραετία 2010-2013 χαρακτηρίζεται από σωρευτική υποχώρηση (σε σταθερές τιμές) του ΑΕΠ κατά 20,4%

² Είχε προηγηθεί τον Ιούλιο του ίδιου χρόνου κούρεμα της τάξης 21% των ομολόγων του ελληνικού δημοσίου το οποίο δεν είχε ιδιαίτερη επιτυχία ως προς τη μείωση συνολικά του δημοσίου χρέους ως προς το Α.Ε.Π.

³ Χαρακτηριστική είναι η θέση του γερμανικού ινστιτούτου οικονομικών μελετών IFO με την οποία αμφισβητεί το ελληνικό πρωτογενές πλεόνασμα. Βλ. <http://www.dw.de/the-truth-about-greeces-primary-surplus/a-17613105>

και του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών κατά περισσότερο από 30% (Ττε, 2014, σ.59). Η συρρίκνωση αυτή, ανάλογη της οποίας σε μέγεθος δεν έχει καταγραφεί μεταπολεμικά σε άλλη οικονομία του ΟΟΣΑ, έλαβε χώρα ταυτόχρονα με την προσπάθεια για εξάλειψη των εκτεταμένων ανισορροπιών στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης και στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών, οι οποίες υπήρξαν και οι αφορμές για την εκδήλωση της κρίσης (ΤτΕ, 2014, σ.59). Ο δείκτης της Eurostat που αφορά στο κατακεφαλή Α.Ε.Π. και παρουσιάζεται στον πίνακα 1(1) που ακολουθεί, επιβεβαιώνει την πολύ άσχημη εικόνα της ελληνικής οικονομίας αναφορικά με το Α.Ε.Π. Ενώ το κατακεφαλή Α.Ε.Π. Πριν μία χρόνια προσέγγιζε αρκετά τον μέσο ευρωπαϊκό όρο (100), αυτή η τάση αναστράφηκε απότομα από το 2010 και έπειτα. Ήδη το 2012 το ελληνικό κατακεφαλή Α.Ε.Π. είχε υποχωρήσει από το 94 που βρισκόταν το 2009 στο 75 το 2012. Δυστυχώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία ακόμα για το 2013, αλλά μάλλον η εικόνα θα πρέπει να έχει επιδεινωθεί περαιτέρω.

Όσον αφορά στην ανεργία, αυτή προσεγγίζει την τρέχουσα περίοδο το 30% και αποτελεί την υψηλότερη ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28. Ακόμη πολύ υψηλή είναι η ανεργία των νέων 20 με 29 ετών η οποία ξεπερνάει το 50%.

Στο διάστημα 2010-2013 ο μέσος ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού, με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών

Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ), ήταν 2%. Ωστόσο, ο ρυθμός πληθωρισμού εμφάνισε μεγάλες διακυμάνσεις στο διάστημα αυτό: το 2010 και το 2011 υπερέβη σημαντικά το 2% (4,7% και 3,1% αντίστοιχα), ενώ το 2012 περιορίστηκε αισθητά στο 1,0% και το 2013 διαμορφώθηκε σε αρνητικά επίπεδα (-0,9%) (ΤτΕ 2014, σ.74).

Πίνακας 1 (1): Βασικά μακροοικονομικά στοιχεία της ελληνικής οικονομίας (2004-2013)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Κατακεφαλή ΑΕΠ ^α	94	91	92	90	93	94	88	80	75	Μ/Δ
Δημοσιονομικό Έλλειμμα (% του Α.Ε.Π.)	-7,5	-5,2	-5,7	-6,5	-9,8	-15,7	-10,7	-9,5	-9,0	-12,7
Δημόσιο χρέος (% του Α.Ε.Π.)	98,6	100,0	106,1	107,4	112,9	129,7	148,3	170,3	156,9	175,1
Ανεργία	10,5	9,9	8,9	8,3	7,7	9,5	12,6	17,7	24,3	27,3
Εμπορικό Έλλειμμα (% του Α.Ε.Π.)	-10,1	-9,3	-11,4	-14,1	-14,5	-11,5	-9,3	-8,1	-4,8	-2,6
Έλλειμμα Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (% του Α.Ε.Π.)	-5,8	-7,6	-11,4	-14,6	-14,9	-11,2	-10,1	-9,9	-3,1	Μ/Δ ^β

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: α) Το κατακεφαλή Α.Ε.Π. Αφορά σε δείκτη της Eurostat όπου 100 είναι ο μέσος ευρωπαϊκός όρος κατακεφαλή εισοδήματος. β) Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ 2014, σ.82) το 2013 η ελληνική οικονομία παρουσιάζει μικρό πλεόνασμα!

Τα δύο κρίσιμα μακροοικονομικά μεγέθη -τα οποία εξάλλου οδήγησαν την ελληνική οικονομία εκτός κεφαλαιαγορών- επίσης καταγράφουν αρνητική εικόνα. Το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2013 ήταν πολύ αυξημένο με ύψος περί το 12,7% του Α.Ε.Π., ποσοστό το οποίο είναι το μεγαλύτερο τα τελευταία χρόνια με εξαίρεση το 15,7% του 2009 το οποίο ουσιαστικά οδήγησε την Ελλάδα εκτός

κεφαλαιαγορών. Το δε δημόσιο χρέος της ελληνικής οικονομίας παρά τα δύο “κουρέματα” 21% τον Ιούλιο του 2011 και 50% τον Οκτώβρη του ίδιου χρόνου βρίσκεται στα υψηλότερα επίπεδα όλων των εποχών, στο 175,1% του Α.Ε.Π. χωρίς να φαίνεται τάση αποκλιμάκωσης. Ιδιαίτερα επιβαρυντική ήταν η επίπτωση της διαφοράς μεταξύ επιτοκίου και ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης (snowball effect), καθώς, παρά τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού στο πλαίσιο του Μηχανισμού Στήριξης, συνέβαλε στη σωρευτική αύξηση του λόγου δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ την περίοδο 2010-2012 (ΤτΕ 2004, σ.124). Η συνεχιζόμενη λιτότητα η οποία οδηγεί την οικονομία σε ύφεση και τα φορολογικά έσοδα σε πτώση δεν επιτρέπει την αποκλιμάκωση του δημοσίου χρέους. Μελλοντικά όποια απομείωση του ελληνικού δημοσίου χρέους συμφωνηθεί να γίνει με τους Ευρωπαίους εταίρους μας αυτή θα πρέπει να συνοδεύεται από αναπτυξιακά μέτρα για να μπορεί να έχει επιτυχία.

Όσον αφορά στο εξωτερικό ισοζύγιο της χώρας σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ 2014, σ.82), η ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια κατόρθωσε να μειώσει σημαντικά το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε όρους ΑΕΠ και να δημιουργήσει πλεόνασμα το 2013. Λόγω της ύφεσης, περιορίστηκαν σημαντικά οι δαπάνες για εισαγωγές τόσο καταναλωτικών όσο και επενδυτικών αγαθών. Οι εξαγωγές αγαθών, περιλαμβανομένων των πετρελαιοειδών, επωφελήθηκαν από την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής

οικονομίας έως τα μέσα του 2011, την επέκταση σε αγορές εκτός της ζώνης του ευρώ, αλλά και από τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας κόστους από το 2010 και μετά. Αντίθετα, οι εξαγωγικές εισπράξεις από υπηρεσίες, κυρίως ταξιδιωτικές και μεταφορικές, επηρεάστηκαν αρνητικά από την κατά καιρούς αυξημένη αβεβαιότητα στην Ελλάδα, αλλά και από την επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου η οποία πίεσε τους ναύλους. Στην αποκατάσταση της ισορροπίας στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών συνέβαλε ωστόσο σημαντικά η μείωση των καθαρών πληρωμών τόκων επί του δημόσιου χρέους, αφενός λόγω της εφαρμογής του PSI και αφετέρου λόγω της χρονικής μετάθεσης της καταβολής των τόκων που αφορούν δάνεια του Μηχανισμού Στήριξης. Αποτέλεσμα των εξελίξεων αυτών ήταν η κατά 6,5 δισεκ. Ευρώ μείωση των πληρωμών τόκων για το έτος 2012, η οποία σε συνδυασμό με τον κατά 7,5 δισεκ. ευρώ περιορισμό του εμπορικού ελλείμματος συνέβαλε κατά 90% περίπου στη μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών για το 2012.

Πράγματι τόσο το εμπορικό ισοζύγιο όσο και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είχε βελτιωμένη εικόνα τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με τον Πίνακα 1(1) παρατηρούμε ότι το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και στο εμπορικό ισοζύγιο από το πολύ υψηλό 14,9% και 14,5% που είχαν εκτιναχθεί το 2008, έπεσαν το 2012 στο 3,1% και 4,8% του Α.Ε.Π. αντίστοιχα το 2012.

Μάλιστα, όπως προαναφέρθηκε το 2013 επιτεύχθηκε πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

1.2 Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Η κρίση δημόσιου χρέους στην Ελλάδα, αναφέρει η έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ 2014, σ.137), από τα τέλη του 2009 και εξής κατ' εξοχήν επηρέασε τις νομισματικές και πιστωτικές εξελίξεις, τις αγορές κεφαλαίων και το τραπεζικό σύστημα. Σημειώθηκε έντονη συρρίκνωση των καταθέσεων και η χορήγηση τραπεζικής χρηματοδότησης περιορίστηκε δραστικά, ενώ καταγράφηκε σημαντική αύξηση των τραπεζικών επιτοκίων, ραγδαία άνοδος των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων και πτώση των τιμών των μετοχών. Οι τράπεζες αποκόπηκαν από τις διεθνείς αγορές χρήματος και ομολόγων, κατέγραψαν ζημιές —εν μέρει λόγω της αναδιάρθρωσης του δημόσιου χρέους— και επιπλέον χρειάστηκε να δεσμεύσουν κεφάλαια για προβλέψεις δεδομένης της σημαντικής αύξησης των προβληματικών στοιχείων ενεργητικού.

Πράγματι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα επηρεάστηκε έντονα αρνητικά από την «ευρωπαϊκή κρίση χρέους» που ξέσπασε το 2010 με επίκεντρο την Ελλάδα. Όλες οι ελληνικές τράπεζες υπέστησαν σοβαρές ζημιές κατά τη διάρκεια της κρίσης με αποτέλεσμα να πληγούν τα ίδια κεφάλαια τους.

Το πλήγμα στις ελληνικές τράπεζες προήλθε κυρίως από δύο «πηγές». Αφενός η μεγάλη ύφεση που προκλήθηκε στην ελληνική οικονομία από την εφαρμογή του «μνημονίου» μείωσε σημαντικά το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και την κερδοφορία των επιχειρήσεων. Αποτέλεσμα αυτών ήταν η σημαντική αύξηση των δανείων σε καθυστέρηση (Non Performing Loans- NPLs) συνεπώς και των επισφαλειών στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια.

Αφετέρου το «κούρεμα» των ομολόγων του ελληνικού δημοσίου σε ποσοστό πάνω του 50% έπληξε τις ελληνικές τράπεζες οι οποίες κατείχαν σημαντικό μέρος των ομολόγων αυτών στα χαρτοφυλάκια τους. Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται η σημαντική «έκθεση» των ελληνικών τραπεζών σε ομόλογα του ελληνικού δημοσίου λίγο πριν το σημαντικό δεύτερο «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων το οποίο ξεπέρασε το 50%⁴.

⁴ Είχε προηγηθεί ήδη το πρώτο κούρεμα ύψους 21% το οποίο είχε και αυτό επηρεάσει πολύ αρνητικά το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Γράφημα 1 (1): Τα ομόλογα του ελληνικού δημοσίου στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια το 2011.

Country: Greece		Sovereign Debt Ownershi	
80) Bank Holders		81) Asset Mgrs & Mut Funds	
Name	Date	Debt Amt (EUR, Mln)	% Outstanding Debt
Greece Sovereign Debt		277,593.79	100.00
Total of Bank Holders		68,207.74	24.57
1) National Bank of Greece SA	2011 Q2	12,243.05	4.41
2) EFG Eurobank Ergasias SA	2011 Q2	9,839.00	3.54
3) Piraeus Bank SA	2011 Q2	9,672.02	3.48
4) Agricultural Bank of Greece	2011 Q2	6,568.47	2.37
5) Alpha Bank AE	2011 Q2	6,139.58	2.21
6) BNP Paribas SA	2011 Q2	3,816.00	1.37
7) Dexia SA	2011 Q2	3,785.00	1.36
8) Marfin Popular Bank PCL	2011 Q2	2,953.85	1.06
9) Bank of Cyprus Plc	2011 Q2	2,221.28	.80
10) Commerzbank AG	2011 Q2	2,200.00	.79
11) Societe Generale SA	2011 Q2	1,900.00	.68
12) Deutsche Bank AG	2011 Q2	1,154.00	.42
13) Deutsche Postbank AG	2011 Q2	923.00	.33
14) Royal Bank of Scotland Group P	2011 Q2	832.69	.30
15) Banco Comercial Portugues SA	2011 Q2	768.16	.28
16) HSBC Holdings PLC	2011 Q2	689.18	.25
17) Banco BPI SA	2011 Q2	530.38	.19
18) KBC Groep NV	2011 Q2	500.00	.18
19) Credit Agricole SA	2011 Q2	326.00	.12
20) Emporiki Bank SA	2011 Q2	292.18	.11
21) Attica Bank	2011 Q2	255.40	.09

* Data sourced from company financial statements

Australia 61 2 9777 8600 Brazil 5511 3048 4500 Europe 44 20 7330 7500 Germany 49 69 9204 1210 Hong Kong 852 2977 6000
Japan 81 3 3201 8900 Singapore 65 6212 1000 U.S. 1 212 318 2000 Copyright 2011 Bloomberg Finance L.P.
SN 639834 EEST GMT+3:00 H719-873-2 20-Oct-2011 10:01:30

Πηγή: Bloomberg

Το 2011 οι ελληνικές τράπεζες κατείχαν ομόλογα του ελληνικού δημοσίου συνολικής αξίας άνω των πενήντα δισεκατομμυρίων ευρώ. Συνεπώς εξαιτίας του δεύτερου «κουρέματος» απώλεσαν πάνω από είκοσι πέντε δισ. ευρώ.

Ο συνδυασμός αυτών των δύο αρνητικών παραγόντων οδήγησε στην ανάγκη για σημαντική κεφαλαιακή ενίσχυση των ελληνικών τραπεζών. Έτσι η απάντηση για την αντιμετώπιση του προβλήματος από την ελληνική κυβέρνηση και την «τρόικα» ήταν αφενός η χρηματοδότηση από το συσταθέν για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος «Ταμείου Χρηματοπιστωτικής

Σταθερότητας» αφετέρου οι συγχωνεύσεις των ελληνικών τραπεζών. Σύμφωνα με στοιχεία τέλους Σεπτεμβρίου 2013, το ενεργητικό των τεσσάρων συστημικών τραπεζών αποτελούσε το 91,6% του συνολικού ενεργητικού του τραπεζικού συστήματος, έναντι 63,4% το 2009. Εάν συμπεριληφθούν τα υποκαταστήματα των ξένων τραπεζών, ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων παρουσιάζεται μειωμένος σε 43, από 66 στο τέλος Δεκεμβρίου 2008 (ΤΤΕ 2014, σ.151).

Ένα ακόμα σημαντικό πρόβλημα που αντιμετώπισαν οι ελληνικές τράπεζες ήταν η μεγάλη εκροή καταθέσεων. Η αιτία της εκροής αυτής ήταν αφενός η “φυγάδευση” στο εξωτερικό ιδιωτικών κεφαλαίων λόγω της υψηλής οικονομικό-πολιτικής αβεβαιότητας που επικρατούσε στην Ελλάδα, η οποία επιτεινόταν από δημοσιεύματα και απόψεις ξένων και Ελλήνων αξιωματούχων περί εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ (GREXIT). Αφετέρου λόγω της βαριάς και γενικευμένης φορολογίας, που διευρύνθηκε μετά το ξέσπασμα της κρίσης, σε συνδυασμό με τη μείωση των δημοσίων δαπανών το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών υπέστη σημαντική μείωση με αποτέλεσμα να καταφύγουν στις τραπεζικές καταθέσεις για να καλύψουν τρέχουσες ανάγκες.

Οι εκροές καταθέσεων και ο αποκλεισμός από τη διεθνή αγορά χρήματος και ομολόγων δημιούργησαν πιέσεις στη ρευστότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων, ενώ όπως προαναφέραμε η αναδιάρθρωση

του δημόσιου χρέους και η επιδείνωση της ποιότητας των χαρτοφυλακίων δανείων λόγω της ύφεσης προκάλεσαν διάβρωση της κεφαλαιακής βάσης του τραπεζικού συστήματος (ΤτΕ 2014, σ.137). Για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση αυτή οι ελληνικές τράπεζες αύξησαν σημαντικά τα επιτόκια καταθέσεων, ώστε να προσελκύσουν καταθέσεις. Ωστόσο η κατάσταση εξομαλύνθηκε μόνο όταν σταμάτησε η έντονη φημολογία περί εξόδου της Ελλάδας από το ευρώ.

Πίνακας 1 (2): Καταθέσεις στην Ελλάδα
(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές, μέσοι όροι έτους)

	2009	2010	2011	2012	2013
1. Καταθέσεις μίας ημέρας	3,3	1,4	-13,8	-19,9	-1,4
1.1 Όψεως και τρεχούμενοι λογαριασμοί	6,9	1,4	-9,4	-17,3	11,1
1.2 Ταμιευτηρίου	2,0	1,4	-15,9	-20,8	-7,3
2. Καταθέσεις προθεσμίας έως 2 ετών	16,8	-12,3	-10,8	-13,5	6,8
3. Καταθέσεις υπό προειδοποίηση έως 3 μηνών	23,8	17,6	-9,5	-14,9	-8,5
4. Καταθέσεις όλων των παραπάνω κατηγοριών (1+2+3)	10,5	-6,6	-12,1	-16,2	3,2

Πηγή: ΤτΕ 2014, σ.140

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα 1(2) όλων των μορφών οι καταθέσεις υπέστησαν μεγάλη πτώση τόσο το 2011 όσο και το 2012. Τη μεγαλύτερη πτώση το 2012 την είχαν οι καταθέσεις ταμιευτηρίου η οποία ανήλθε στο 20,8%. Το 2013 η εικόνα βελτιώθηκε σε κάποιο βαθμό ωστόσο οι καταθέσεις αυξομειώθηκαν ανάλογα την κατηγορία τους. Έτσι αν και οι καταθέσεις όψεως και οι

τρεχούμενοι λογαριασμοί σημείωσαν το 2013 άνοδο της τάξης του 11,1%, ενώ οι καταθέσεις ταμειευτηρίου και οι τρίμηνες προθεσμιακές παρουσίασαν κάμψη 7,3% και 8,5% αντίστοιχα.

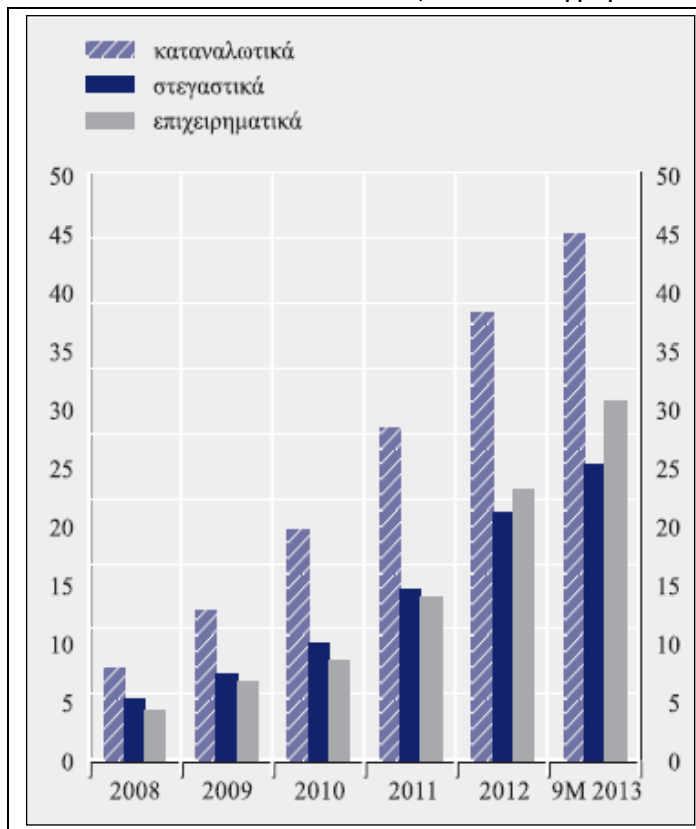
Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ 2014, σ.140) Από τους 33 μήνες που παρήλθαν από την εκδήλωση της δημοσιονομικής κρίσης (τέλη Οκτωβρίου 2009) μέχρι τον Ιούνιο του 2012, οι 27 χαρακτηρίστηκαν από εκροές καταθέσεων. Σωρευτικά, η καθαρή εκροή από το σύνολο των καταθέσεων ανήλθε σε 111 δισεκ. ευρώ (39% του αρχικού υπολοίπου των καταθέσεων το Σεπτέμβριο του 2009). Η καθαρή εκροή από τις καταθέσεις των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων ανήλθε σε 20 δισεκ. ευρώ (52% του αντίστοιχου αρχικού υπολοίπου) και αυτή από τις καταθέσεις των νοικοκυριών σε 69 δισεκ. ευρώ (36%). Όσον αφορά ειδικότερα τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, η καθαρή εκροή από τις καταθέσεις προθεσμίας ανήλθε σε 53 δισεκ. ευρώ ή 39%, ενώ η καθαρή εκροή από τις καταθέσεις μίας ημέρας ανήλθε σε 35 δισεκ. ευρώ ή 36%.

Όσον αφορά στα πιστωτικά μεγέθη οι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής της τραπεζικής χρηματοδότησης αφενός προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και αφετέρου προς τα νοικοκυριά είχαν αρχίσει να υποχωρούν πριν από το 2009. Ήδη από τα τέλη του 2007 οι τράπεζες αυστηροποιούσαν τα πιστοδοτικά κριτήρια, συνεπώς η προσφορά πιστώσεων περιοριζόταν, κυρίως διότι

συναντούσαν δυσκολίες ως προς την άντληση ρευστών διαθεσίμων από τις χρηματοπιστωτικές αγορές λόγω της διεθνούς αναταραχής (ΤΤΕ 2014, σ.144). Τα επόμενα έτη υποχώρησε και η ζήτηση όλων των κατηγοριών τραπεζικών πιστώσεων, καθώς συρρικνώθηκε η οικονομική δραστηριότητα, υποχώρησαν οι τιμές και τα ενοίκια στην αγορά ακινήτων, αυξήθηκαν τα επιτόκια δανεισμού και εντάθηκε η αβεβαιότητα.

Στο πεδίο των «προβληματικών» δανείων η εικόνα είναι επίσης αποθαρρυντική. Από το 2008 μέχρι και το 2013 [Διάγραμμα 1(2)] τα δάνεια σε καθυστέρηση αυξάνονται συνεχώς. Τη σημαντικότερη επιδείνωση παρουσιάζουν τα καταναλωτικά δάνεια, τα οποία εξάλλου χορηγούνταν με ελάχιστες ή καθόλου «εξασφαλίσεις». Από 7% που βρίσκονταν σε καθυστέρηση το 2008, το 2013 τα καταναλωτικά δάνεια σε καθυστέρηση ξεπερνούν το 45%. Με άλλα λόγια σχεδόν 1 στα 2 καταναλωτικά δάνεια στην Ελλάδα δεν «εξυπηρετείται». Σημαντική αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων παρατηρείται επίσης τόσο στα επιχειρηματικά όσο και στα στεγαστικά δάνεια. Τα μεν επιχειρηματικά που βρίσκονται σε καθυστέρηση αγγίζουν το 33%, τα δε στεγαστικά το 27%. Τα ποσοστά αυτά το 2008 ήταν κάτω από 5%.

Διάγραμμα 1(1): Εξέλιξη του λόγου των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων, ανά κατηγορία δανείων (%).

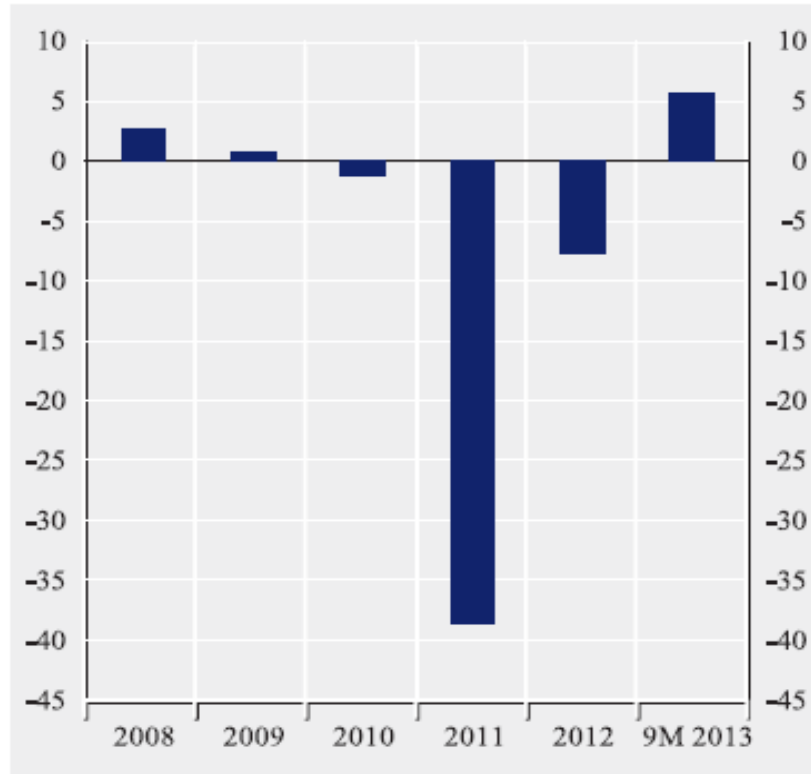

Πηγή: ΤΤΕ (2014, σ.153)

Όλη αυτή η αναταραχή στον ελληνικό χρηματοπιστωτικό τομέα δεν θα μπορούσα να μην επηρεάσει και την κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών αρνητικά. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί η χειρότερη χρονιά ήταν το 2011, όπου το ελληνικό τραπεζικό σύστημα κατέγραψε ζημιές της τάξεως των 39 δισεκατομμυρίων ευρώ, που αντιστοιχούσε περίπου στο 20% του τότε Α.Ε.Π. της χώρας! Οι ζημιές συνεχίστηκαν το 2012 και έφτασαν στα 7,5 περίπου δισ. ευρώ, ενώ το 2013 οι ελληνικές τράπεζες

φαίνεται να περνάνε πάλι σε κερδοφορία η οποία ξεπερνάει τα 5 δισ. ευρώ.

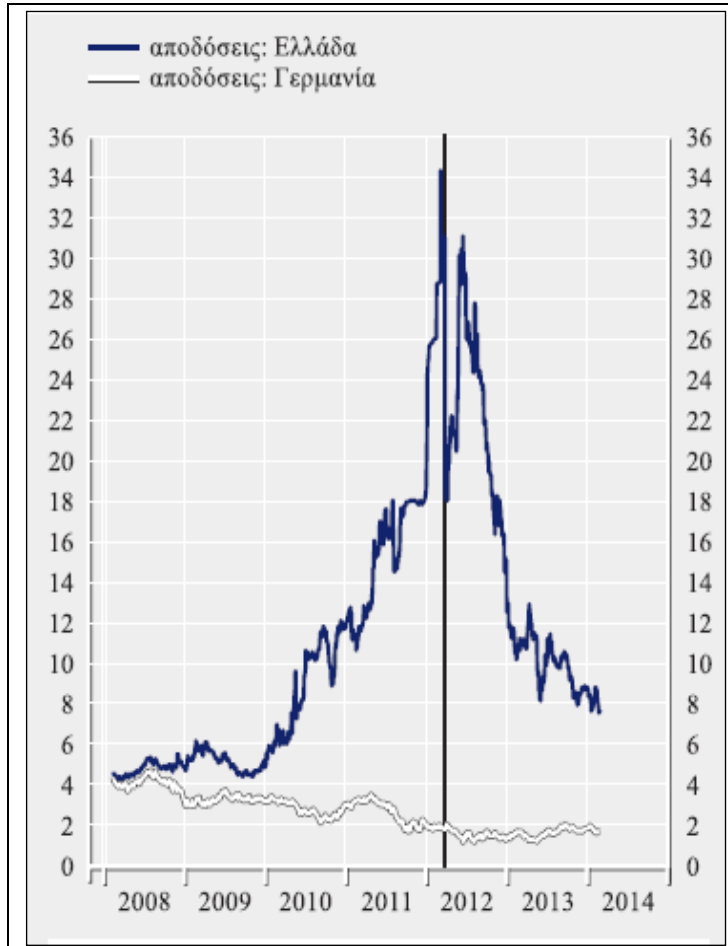
Διάγραμμα 1(2): Εξέλιξη των κερδών μετά από φόρους των ελληνικών τραπεζικών ομίλων.

Πηγή: ΤτΕ (2014, σ.154)

Τέλος στο πεδίο των ομολόγων -το οποίο ήταν το κατεξοχήν χρηματοοικονομικό πεδίο που εκτυλίχτηκε η κρίση- αξίζει να σημειωθεί ότι οι αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων του ελληνικού δημοσίου εκτινάχθηκαν καθόλη τη διάρκεια της κρίσης, με αποκορύφωμα τις αρχές του 2012 όπου ξεπέρασαν το 34%. Την ίδια περίοδο οι αντίστοιχες αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων του γερμανικού δημοσίου βρισκόταν κάτω από το 2% [Διάγραμμα 1(1)].

Διάγραμμα 1(3): Οι αποδόσεις (%) των ελληνικών και των γερμανικών δεκαετών ομολόγων δημοσίου.

Πηγή: ΤτΕ (2014, σ.149)

Η άνοδος των αποδόσεων τροφοδοτήθηκε από ανησυχία όσον αφορά τη διατηρησιμότητα του δημόσιου χρέους στην Ελλάδα, τις δυνατότητες άρσης των δημοσιονομικών και των υπόλοιπων μακροοικονομικών ανισορροπιών της ελληνικής οικονομίας και την επάρκεια της στήριξης που θα της προσέφερε η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΤτΕ 2014, σ.144).

Από τα μέσα του 2012 και έπειτα ακολούθησε ραγδαία μείωση του κόστους δανεισμού της ελληνικής κυβέρνησης, η οποία αποτυπώθηκε στις μειούμενες αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων του ελληνικού δημοσίου. Στο τέλος του 2013 η απόδοση των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου υποχώρησε σε 8,5%, ενώ σήμερα βρίσκεται ακόμα πιο χαμηλά περί το 7%.

Από τον Απρίλιο του 2010 και εξής το Δημόσιο εκδίδει μόνον έντοκα γραμμάτια (από το 2011 αποκλειστικά διάρκειας 13 και 26 εβδομάδων). Το 2013 αντλήθηκαν μέσω εντόκων γραμματίων 39,4 δισεκ. ευρώ, ποσό μειωμένο κατά 10% περίπου σε σχέση με το 2012, ενώ το μέσο σταθμικό επιτόκιο, που άρχισε να υποχωρεί από το 2012, διαμορφώθηκε το 2013 στο 4,1%, ενώ το α' δίμηνο του 2014 έπεσε ακόμα πιο χαμηλά στο 3,9% (ΤτΕ 2014, σ.150).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο όμιλος Alpha bank

2.1 Ιστορία του Ομίλου⁵.

Ο Όμιλος Alpha Bank είναι ένας από τους μεγαλύτερους Ομίλους του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα, με σημαντική παρουσία στην εγχώρια και στη διεθνή τραπεζική αγορά. Δραστηριοποιείται στην Κύπρο, στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία, στη Σερβία, στην Ουκρανία, στην Αλβανία, στην Π.Γ.Δ.Μ. και στη Μεγάλη Βρετανία ενώ παράλληλα, λειτουργεί ευρύ δίκτυο ανταποκριτών με τραπεζικά ιδρύματα εσωτερικού και εξωτερικού. Προσφέρει ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων της λιανικής τραπεζικής, της τραπεζικής μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων, της διαχείρισης κεφαλαίων και private banking, της διανομής ασφαλιστικών προϊόντων, της επενδυτικής τραπεζικής, των χρηματιστηριακών εργασιών και της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας.

Μητρική Εταιρία και βασική Τράπεζα του Ομίλου είναι η Alpha Bank, η οποία ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Φ. Κωστόπουλο. Η Alpha Bank, είναι μία από τις μεγαλύτερες ιδιωτικές τράπεζες, με ευρύ δίκτυο άνω των 1.200 σημείων εξυπηρέτησης στην Ελλάδα.

⁵ Η ενότητα έχει στηριχτεί κατά βάση στις πληροφορίες της ιστοσελίδας της Alphabank, www.alphabank.gr

Σημαντικοί πρόσφατοι σταθμοί στη διαδρομή του Ομίλου, είναι:

- Η απόκτηση του συνόλου των μετοχών της Εμπορικής Τράπεζας την 1.2.2013
- Η επιτυχής ανακεφαλαιοποίηση της τράπεζας, την 31.5.2013, με υπερκάλυψη της απαιτούμενης ιδιωτικής συμμετοχής, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη διατήρηση του ιδιωτικού χαρακτήρα της Alpha Bank
- Η ολοκλήρωση της νομικής συγχωνεύσεως δι' απορροφήσεως της Εμπορικής τράπεζας την 28.6.2013 και η δημιουργία της ενιαίας Alpha Bank.

Η Alpha Bank ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Φ. Κωστόπουλο, όταν δημιούργησε μία εμπορική επιχείρηση στην Καλαμάτα. Το 1918 το τραπεζικό τμήμα του οίκου "Ι. Φ. Κωστοπούλου" μετονομάστηκε σε "Τράπεζα Καλαμών". Το 1924 η έδρα της μεταφέρθηκε στην Αθήνα, και η Τράπεζα ονομάστηκε "Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστεως". Το 1947 η επωνυμία άλλαξε σε "Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως" ενώ αργότερα, το 1972, σε "Τράπεζα Πίστεως" και τέλος τον Μάρτιο του 1994 σε Alpha Τράπεζα Πίστεως. Το 1999 πραγματοποιήθηκε η εξαγορά του 51% των μετοχών της Ιονικής Τραπέζης και στις 11 Απριλίου 2000 εγκρίθηκε η συγχώνευση της Ιονικής Τραπέζης με απορρόφηση από την Alpha Τράπεζα Πίστεως. Η

νέα διευρυμένη Τράπεζα που προέκυψε από την συγχώνευση ονομάστηκε Alpha Bank. Την 16 Οκτωβρίου 2012, η Alpha Bank υπέγραψε μετά της Credit Agricole S.A. σύμβαση εξαγοράς του συνόλου των μετοχών της Εμπορικής Τραπέζης Α.Ε. και κυριότητα της Credit Agricole S.A. Την 1 Φεβρουαρίου 2013, σε συνέχεια της συμφωνίας εξαγοράς της Εμπορικής Τραπέζης και της λήψεως των οικείων κανονιστικών εγκρίσεων, το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της Εμπορικής μεταβιβάσθηκε από την Credit Agricole στην Alpha Bank. Την 28 Ιουνίου 2013 ολοκληρώθηκε η νομική συγχώνευση, δι' απορροφήσεως της Εμπορικής Τραπέζης από την Alpha Bank και συγχρόνως επετεύχθη ένα σημαντικό βήμα προς την πλήρη λειτουργική ενοποίηση των δύο Τραπεζών.

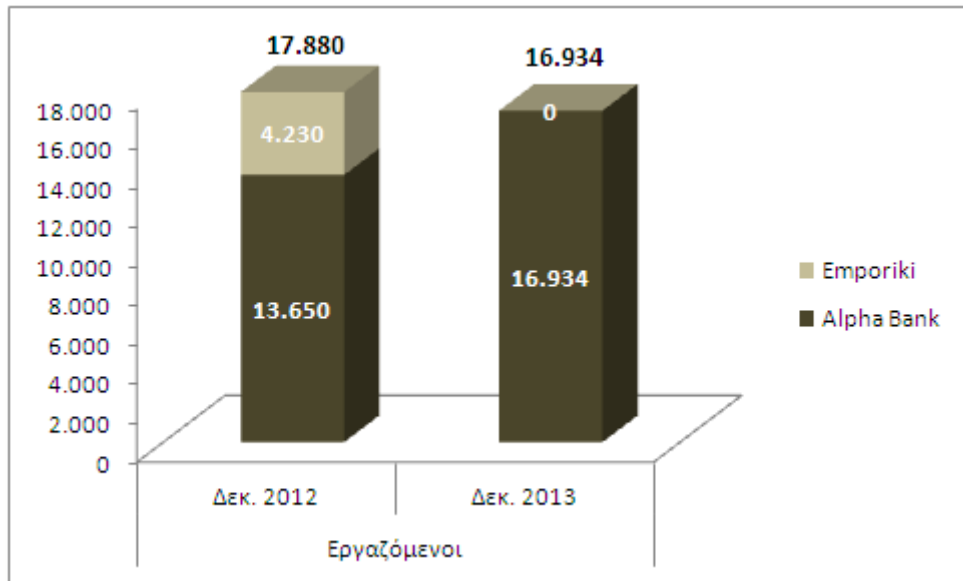
2.2 Βασικά στοιχεία και δραστηριότητα του Ομίλου

2.2.1 Εσωτερικό⁶

Ο όμιλος της τράπεζας AlphaBank απασχολούσε στο τέλος του 2013 προσωπικό που αριθμούσε 16.934 υπαλλήλους. Ενώ μαζί με τα καταστήματα της Emproriki Bank διαθέτει 1.085 καταστήματα στην Ελλάδα.

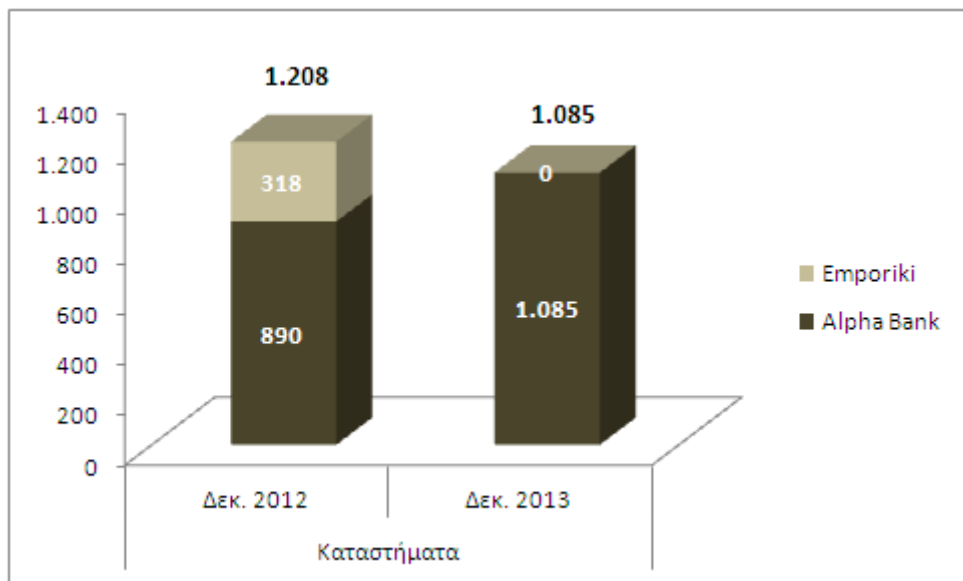
⁶ Το εν λόγω εδάφιο έχει ως πηγή την ιστοσελίδα της τράπεζας <http://www.alpha.gr/>. Σε περίπτωση που η πηγή είναι διαφορετική αυτή αναφέρεται.

Διάγραμμα 2 (1): Αριθμός εργαζομένων ομίλου Alpha Bank στην Ελλάδα (2012 & 2013)

Πηγή: Alpha Bank

Διάγραμμα 2 (2): Αριθμός καταστημάτων ομίλου Alpha Bank στην Ελλάδα (2012 & 2013)

Πηγή: Alpha Bank

Ο όμιλος Alpha, εκτός από την τράπεζα, διαθέτει στην Ελλάδα άλλες έντεκα εταιρίες τις σημαντικότερες εκ των οποίων θα περιγράψουμε συνοπτικά στη συνέχεια:

- Alpha Leasing A.E.⁷

Η Alpha Leasing είναι θυγατρική εταιρία της AlphaBank. Προσφέρει υπηρεσίες χρηματοδοτικής μισθώσεως (leasing) σε όλη την Ελλάδα μέσω του Υποκαταστήματός της στη Θεσσαλονίκη και του δικτύου των Καταστημάτων της Alpha Bank. Ξεκίνησε να λειτουργεί αποκλειστικά στον τομέα των χρηματοδοτικών μισθώσεων το 1987 με το όνομα «ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΑΙ ΑΛΦΑ Α.Ε. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΕΩΣ». Απασχολεί πενήντα εργαζόμενους.

- ABC Factors A.E.⁸

Η ABC Factors είναι θυγατρική της τράπεζας και δραστηριοποιείται σε υπηρεσίες factoring και forfaiting (πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων). Ιδρύθηκε το 1995 και διαθέτει ένα κατάστημα στη Θεσσαλονίκη.

- Alpha Finance ΑΕΠΕΥ⁹

Η ALPHA FINANCE ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ALPHA FINANCE) είναι μέλος του Χρηματιστηρίου Αθηνών και του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου. Η ALPHA FINANCE απευθύνεται σε ιδιώτες πελάτες, επαγγελματίες

⁷ <http://www.alphaleasing.gr/>

⁸ <http://www.abcfactors.gr/>

⁹ <http://www.alphafinance.gr/>

πελάτες και επιλέξιμους αντισυμβαλλόμενους, οι οποίοι επιθυμούν να διενεργήσουν συναλλαγές σε μετοχές, αξίες και παράγωγα προϊόντα.

- Alpha Ventures A.E.

Η Alpha Ventures A.E. ιδρύθηκε το 1990 και αποτέλεσε την πρώτη ιδιωτική εταιρία επιχειρηματικού κεφαλαίου (Private Equity/Venture Capital) στην Ελλάδα. Επενδύει σε νέες ή δυναμικά αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις, μη εισηγμένες σε χρηματιστήριο, συνήθως με συμμετοχή στο μετοχικό τους κεφάλαιο.

- Ionian Holdings

Σκοπός της Εταιρίας "Ιονική Συμμετοχών" είναι η απόκτηση κινητών αξιών, χρεογράφων, χρηματοοικονομικών προϊόντων και εν γένει περιουσιακών στοιχείων πάσης φύσεως, συμπεριλαμβανομένου του χαρτοφυλακίου αυτών καθώς και η ίδρυση ή συμμετοχή σε πάσης φύσεως και σκοπού ημεδαπές ή αλλοδαπές επιχειρήσεις.

- Alpha Asset Management ΑΕΔΑΚ

Η εταιρία ιδρύθηκε το 2006 και προήλθε από συγχώνευση των ανωνύμων εταιριών "ΑΛΦΑ ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ" και "ΑΛΦΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ", με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη. Η Εταιρία έχει ως αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση αμοιβαίων. Επιπροσθέτως, παρέχει και υπηρεσίες διαχείρισεως χαρτοφυλακίων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν σε

συνταξιοδοτικά ταμεία, επενδυτικής συμβουλής για ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα καθώς και φυλάξεως και διοικητικής διαχείρισεως μεριδίων οργανισμών συλλογικών επενδύσεων.

- Alphalife Ανώνυμος Ασφαλιστική Εταιρία Ζωής

Η ALPHALIFE ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ (εφεξής "ALPHALIFE") ξεκίνησε τις δραστηριότητές της στον χώρο των ασφαλίσεων τον πρώτο εξάμηνο του 2010 και παρέχει ασφαλιστικές υπηρεσίες και προϊόντα.

- Alpha Αστικά Ακίνητα Α.Ε.

Η Alpha Αστικά Ακίνητα δραστηριοποιείται κυρίως στην ελληνική αγορά και στην αγορά της Σερβίας, Βουλγαρίας και FYROM μέσω των θυγατρικών της εταιριών. Το κύριο αντικείμενο της Alpha Αστικά Ακίνητα είναι η διαχείριση της ακίνητης περιουσίας της Alpha Bank και η εκμίσθωση των ακινήτων της. Η Alpha Αστικά Ακίνητα καλύπτει όλο το εύρος των υπηρεσιών που σχετίζονται με τα ακίνητα και την διαχείριση αυτών, όπως παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα εκτιμήσεως, αξιοποιήσεως, εκμεταλλεύσεως και διαχείρισεως ακίνητης περιουσίας.

- Ιονική Ξενοδοχειακά Επιχειρήσεις Α.Ε

Η Ιονική Ξενοδοχειακά Επιχειρήσεις ιδρύθηκε το 1957 με σκοπό την ανέγερση, λειτουργία και εκμετάλλευση ξενοδοχειακών

μονάδων υψηλών προδιαγραφών. Είναι ιδιοκτήτρια του ξενοδοχείου Hilton Αθηνών.

- Alpha Υποστηρικτικών Εργασιών Α.Ε.

Η ALPHA ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ Α.Ε. ιδρύθηκε το 2007 και είναι 100% θυγατρική Εταιρία του Ομίλου της Alpha Bank. Η εταιρία έχει ως κύριο αντικείμενο την παροχή συμβουλών και υπηρεσιών υποστηρικτικού χαρακτήρα τόσο στη μητρική της Τράπεζα όσο και σε θυγατρικές εταιρίες του Ομίλου. Η Alpha Υποστηρικτικών Εργασιών δραστηριοποιείται ειδικότερα στην παροχή, υποστηρικτικής φύσεως, υπηρεσιών και συμβουλών, την εκπόνηση μελετών για θέματα οικονομικού χαρακτήρα ή στρατηγικής, καθώς και τη λειτουργική υποστήριξη σε συμπληρωματικές, προς την κύρια δραστηριότητα, εργασίες του Ομίλου, όπως οι λειτουργίες πληροφορικής (IT & Operations), ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες.

2.2.2 Εξωτερικό¹⁰

Ο όμιλος δραστηριοποιείται στην Κύπρο, στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία, στη Σερβία, στην Ουκρανία, στην Αλβανία, στην Π.Γ.Δ.Μ. και στη Μεγάλη Βρετανία. Το 2013 υπήρξε έτος λειτουργικής αναδιάρθρωσης του ομίλου στη Ν.Α. Ευρώπη με

¹⁰ Στην παρούσα ενότητα αναφέρουμε πολύ συνοπτικά την δραστηριότητα του ομίλου Alpha στην Ρουμανία, Βουλγαρία και Σερβία διότι αφιερώνουμε σε αυτές ξεχωριστές ενότητες στο επόμενο κεφάλαιο της εργασίας.

αποτέλεσμα τη συρρίκνωση τόσο των καταστημάτων κατά 58, όσο και του προσωπικού κατά 459 υπαλλήλους¹¹. Στη συνέχεια ακολουθεί μία σύντομη περιγραφή των τραπεζικών θυγατρικών στο εξωτερικό.

- Alpha Bank London Ltd

Η Alpha Bank London Ltd ιδρύθηκε το 1922. Δραστηριοποιείται κυρίως στους τομείς του Private Banking, Corporate Banking και στις αγορές κατοικίας και επαγγελματικής στέγης. Διαθέτει ένα κατάστημα στο Λονδίνο.

- Alpha Bank Cyprus Ltd

Η παρουσία της Alpha Bank στην Κύπρο ξεκίνησε το 1998 με την εξαγορά της Lombard Natwest Bank, η οποία μετονομάστηκε σε Alpha Bank Limited και στη συνέχεια σε Alpha Bank Cyprus Ltd. Η Alpha Bank Cyprus Ltd δραστηριοποιείται στους τομείς του retail και του corporate banking, προσφέροντας κάθε είδους τραπεζικές εργασίες. Μέσω των θυγατρικών της καλύπτει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών του χρηματοοικονομικού και του ασφαλιστικού τομέα. Διαθέτει δίκτυο 29 καταστημάτων στις σημαντικότερες πόλεις της Κύπρου. Στην τράπεζα απασχολούνται 964 εργαζόμενοι¹².

¹¹ Πηγή: Διεύθυνση Μελετών Alpha Bank

¹² Συμπεριλαμβάνονται οι εργαζόμενοι της Emporiki Bank Cyprus LTD

- Emporiki Bank Cyprus LTD¹³

Η Emporiki Bank Cyprus LTD δραστηριοποιείται στους τομείς του retail και του corporate banking, παρέχοντας κάθε είδους τραπεζικές εργασίες. Διαθέτει πέντε καταστήματα στις μεγαλύτερες πόλεις της Κύπρου.

- Alpha Bank Romania S.A.¹⁴

Η Alpha Bank Romania S.A. δραστηριοποιείται στην παροχή τραπεζικών υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, εγχώριες και διεθνείς καθώς και υπηρεσιών λιανικής τραπεζικής σε ιδιώτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μέσω των θυγατρικών της επεκτείνει τις εργασίες της και στους τομείς των χρηματιστηριακών πράξεων, investment banking και leasing καθώς και στην παροχή συμβουλευτικών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Το δίκτυο της τράπεζας αριθμεί 149 καταστήματα και απασχολούνται στην τράπεζα 2.042 υπάλληλοι.

- Alpha Bank A.D. Srbija¹⁵

Η παρουσία της Alpha στη Σερβία χρονολογείται από το 2002. Έτος σταθμός για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της στη Σερβία ήταν το 2005 με την απόκτηση της έβδομης μεγαλύτερης σερβικής τράπεζας, της Jubanka, η οποία μετονομάστηκε σε Alpha Bank Beograd και εν συνεχεία σε Alpha Bank Srbija. Το δίκτυο των

¹³ Πηγή: www.alphabank.com.cy

¹⁴ Πηγή: www.alphabank.ro

¹⁵ Πηγή: www.alphabankserbia.com

καταστημάτων της τράπεζας αριθμεί εκατό έναν καταστήματα με 1.300 εργαζομένους.

- Alpha Bank A.D. Skorje¹⁶

Η Alpha Bank εισήλθε στην αγορά της χώρας το 2000 με την εξαγορά της Kreditna Banka AD Skorje, η οποία μετονομάστηκε σε Alpha Bank Skorje. Η Alpha Bank A.D. Skorje δραστηριοποιείται στους τομείς του retail και του corporate banking, προσφέροντας κάθε είδους τραπεζικές εργασίες. Διαθέτει δίκτυο 18 Καταστημάτων, ενώ ο συνολικός αριθμός εργαζομένων στην τράπεζα ανέρχεται σε 243 υπαλλήλους.

- Alpha Bank Albania SHA¹⁷

Η Alpha Bank, ξεκίνησε τις εργασίες της στην Αλβανία το 1998, ως υποκατάστημα της Alpha Bank A.E. με όνομα Alpha Credit Bank – Tirana Branch, με κεφάλαιο αρχικής επένδυσης τα 2,5 εκατομμύρια ευρώ. Αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας με σημαντικό μερίδιο αγοράς τόσο στη λιανική τραπεζική όσο και στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Το μετοχικό της κεφάλαιο ανέρχεται στα 79 εκατομμύρια ευρώ για αυτό βρίσκεται ανάμεσα στις αλβανικές τράπεζες με την μεγαλύτερη κεφαλαιακή επάρκεια.

Έχει χρηματοδοτήσει -με συμμετοχή σε κοινοπρακτικά δάνεια- μεγάλα έργα υποδομών στην Αλβανία όπως το Διεθνές Αεροδρόμιο

¹⁶ Πηγή: www.alphabank.com.mk

¹⁷ Πηγή: www.alphabank.al/en/Home/

Αλβανίας, τις Αλβανικές Τηλεπικοινωνίες, το αλβανικό οδικό δίκτυο αλλά και μεγάλα ιδιωτικά έργα, καθώς και την Αλβανική κυβέρνηση. Έχει πελατειακή βάση της τάξεως των 210.000 πελατών, διαθέτει δίκτυο 42 καταστημάτων τα οποία καλύπτουν όλες τις μεγάλες πόλεις της χώρας. Ο αριθμός των υπαλλήλων της τράπεζας ανέρχεται σε 391 άτομα.

- Alpha Bank- Branch Bulgaria¹⁸

Τον Ιούνιο του 1995 η τότε «Ιωνική και Λαϊκή Τράπεζα» άνοιξε υποκατάστημα στη Σόφια. Το Δεκέμβριο του 2000 μετά την εξαγορά της «Ιωνικής και Λαϊκής Τράπεζας» από την Alpha Bank το κατάστημα της Σόφιας μετονομάστηκε σε ALPHA BANK - Sofia Branch. Μετά τη σημαντική επέκταση των δραστηριοτήτων της Alpha στη Βουλγαρία η τράπεζα μετονομάστηκε το 2007 σε Alpha Bank- Branch Bulgaria. Σήμερα η τράπεζα διαθέτει στη Βουλγαρία 86 υποκαταστήματα και 791 υπαλλήλους.

2.3 Οικονομικά στοιχεία της τράπεζας και του ομίλου¹⁹

2.3.1 Όμιλος

Όπως προαναφέραμε όλες οι ελληνικές τράπεζες συμπεριλαμβανομένης και της Alphabank υπέστησαν σοβαρό πλήγμα

¹⁸ <http://www.alphabank.bg/>

¹⁹ Τα στοιχεία προέρχονται κατά βάση από την Οικονομική Διεύθυνση και τη Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών της Alphabank.

στην κερδοφορία τους και κατ' επέκταση στα κεφάλαιά τους από την «ευρωπαϊκή κρίση χρέους» του 2010 με επίκεντρο την Ελλάδα.

Παρόλα αυτά το 2013 αποδείχτηκε καλύτερη χρονιά από το 2012 για τις ελληνικές τράπεζες γενικότερα, αλλά και για την Alpha Bank ειδικότερα. Η τράπεζα το 2013 κατάφερε να περιορίσει σημαντικά τις ζημιές, οι οποίες από 1,3 δισ. περίπου το 2012, μειώθηκαν σε 1 δισ. ευρώ. Οι ζημιές το 2013 περιορίζονται ακόμα περισσότερο αν ληφθεί υπόψη η αναβαλλόμενη φορολογία²⁰ 701,2 εκ. ευρώ οι οποίοι μειώνουν τις ζημιές της τράπεζας στα 303,7 εκ. Ευρώ.

Πίνακας 2(1): Αποτελέσματα Χρήσης Ομίλου 2013 & 2012

Σε εκ. €	31.12.2013	31.12.2012	(%)
Έσοδα από τόκους	1.657,8	1.383,3	19,8%
Έσοδα από προμήθειες	370,3	271,7	36,3%
Έσοδα από χρηματοοικονομικές Λειτουργίες	256,6	-232,9	...
Λοιπά Έσοδα	59,5	51,9	14,5%
Λειτουργικά Έσοδα	2.344,2	1.474,1	59,0%
Βασικά Έσοδα*	2.087,6	1.706,9	22,3%
Έξοδα Προσωπικού	-658,3	-532,7	23,6%
Γενικά Έξοδα	-648,0	-525,8	23,3%
Αποσβέσεις	-92,2	-93,6	-1,6%
Λειτουργικά Έξοδα (χωρίς τα έξοδα ενοποίησης)	-1.398,5	-1.152,1	21,4%
Έξοδα Ενοποίησης	-27,4	0,0	...
Λειτουργικά Έξοδα	-1.425,9	-1.152,1	23,8%
Έσοδα προ προβλέψεων	750,8	679,9	10,4%
Έξοδα απομείωσης ομολόγων ελληνικού δημοσίου	-1.923,2	-1.666,5	15,4%
Κέρδη προ Φόρων	-1.004,9	-1.344,6	-25,3%
Φόρος Εισοδήματος	701,2	257,0	...

²⁰ οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα αντισταθμιστούν έναντι μελλοντικής Φορολογίας εισοδήματος και καταγράφονται στο πλαίσιο των διεθνών λογιστικών προτύπων (ΔΛΠ).

Κέρδη μετά από Φόρους	-303,7	-1.087,6	...
-----------------------	--------	----------	-----

Πηγή: Alpha Bank (2014, σ.3)

Σημειώσεις: *Τα βασικά έσοδα αφορούν τα συνολικά έσοδα της τράπεζας εξαιρουμένων των εσόδων από χρηματοοικονομικές λειτουργίες (αγοραπωλησία μετοχών, ομολόγων κλπ)

Στο πεδίο των εσόδων η κατάσταση είναι επίσης βελτιωμένη σε σχέση με το 2012. Η βασική πηγή εσόδων της τράπεζας, αυτή από τόκους, αυξήθηκε κατά 19,8% σε σχέση με το 2012 και διαμορφώθηκε το 2013 σε 1,7 δισ. ευρώ περίπου. Επιπλέον όλες οι άλλες πηγές εσόδων της τράπεζας (προμήθειες, χρηματοοικονομικές λειτουργίες, λοιπά) είναι βελτιωμένες σε σχέση με το 2012.

Παράλληλα με την αύξηση των εσόδων όμως το 2013 αυξήθηκαν και τα λειτουργικά έξοδα της τράπεζας. Τα λειτουργικά έξοδα (συμπεριλαμβανομένων και των εξόδων ενοποίησης τα οποία προέκυψαν από την εξαγορά της Emporiki Bank) αυξήθηκαν το 2013 σε σχέση με το 2012 κατά 23,8% και διαμορφώθηκαν σε 1,43 δισ. έναντι 1,15 δισ. το 2012. Βέβαια το μεγάλο πλήγμα στην κερδοφορία της τράπεζας το δίνει τα έξοδα απομείωσης της αξίας των ομολόγων ελληνικού δημοσίου τα οποία κατείχε η τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο της και υπέστησαν τα δύο "κουρέματα" τον Ιούλιο και τον Οκτώβριο του 2011.

Μία συνοπτική εικόνα του ισολογισμού της τράπεζας δίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2(2): Βασικά Στοιχεία Ισολογισμού 2013 & 2012

Εκ. €	31.12.2013	31.12.2012	(%)
Συνολικό Ενεργητικό	73.697,0	58.253,0	26,5%
Δάνεια (καθαρή αξία)	51.678,0	40.579,0	27,4%
Δάνεια (σύνολο)	62.800,0	45.100,0	39,3%
Δάνεια Ελλάδα (σύνολο)	52.400,0	34.900,0	50,1%
Χρεόγραφα	10.645,0	7.573,0	40,6%
Καταθέσεις	42.485,0	28.464,0	49,3%
Μετοχικό Κεφάλαιο	8.312,0	588,0	1313,6%

Πηγή: Alpha Bank (2014, σ.3)

Το συνολικό ενεργητικό της τράπεζας το 2013 ανήλθε στα 73,7 δισεκατομμύρια ευρώ, αυξημένο κατά 26,5% σε σχέση με το 2012. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά βάση στην αύξηση των χορηγήσεων δανείων, τόσο ως καθαρή αξία όσο και ως ακαθάριστη²¹. Τα συνολικά δάνεια του ομίλου (ακαθάριστη αξία) αυξήθηκαν από 45,1 δισεκατομμύρια ευρώ το 2012 σε 62,8, το 2013 ενώ στην Ελλάδα οι συνολικές χορηγήσεις αυξήθηκαν από 34,9 δισ. Ευρώ το 2012 σε 52,4 δισ. Ευρώ το 2013, αύξηση της τάξης του 50,1%. Μεγάλη αύξηση σημείωσαν και οι καταθέσεις του Ομίλου οι οποίες αυξήθηκαν κατά 49,3% σε σχέση με το 2012 και ανήλθαν στα 42,48 δισ. ευρώ. Σημαντική αύξηση είχε επίσης το μετοχικό

²¹ Η ακαθάριστη αξία αφορά στο σύνολο των χορηγήσεων, ενώ η καθαρή στα δάνεια για τα οποία δεν έχουν υπολογισθεί προβλέψεις.

κεφάλαιο της τράπεζας το οποίο από μόλις 588 εκ. ευρώ το 2012 αυξήθηκε σε 8,3 δισ. ευρώ περίπου το 2013. Η αύξηση αυτή προήλθε από τη χρηματοδότηση του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο πλαίσιο του προγράμματος για τη στήριξη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Συνολικά ο όμιλος είχε χορηγήσεις το 2013 ύψους 62,8 δισεκατομμυρίων ευρώ [Πίνακας 2(3)], οι οποίες αυξήθηκαν κατά 39% περίπου σε σχέση με το 2012. Πάνω από το 83% των συνολικών χορηγήσεων του ομίλου έχει πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα. Από τις συνολικές χορηγήσεις του ομίλου το 2013 τα 29,4 δισ. ευρώ αφορούν σε επιχειρηματικά δάνεια σε μεγάλο μέγεθος επιχειρήσεις ή ποσοστό 46,8% επί του συνόλου, σε στεγαστικά δάνεια 20,9 δισ. ευρώ ή ποσοστό 33,2%, σε καταναλωτικά δάνεια 7 δισ. ευρώ ή ποσοστό 11,2% και σε δάνεια σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις 5,5 δισεκατομμύρια ευρώ ή ποσοστό 8,8%. Όλες οι κατηγορίες δανείων του ομίλου σημείωσαν αύξηση το 2013 σε σχέση με το 2012.

Πίνακας 2 (3): Δάνεια του Ομίλου ανά κατηγορία (εκ. ευρώ)

	Δεκ. 2013	Δεκ. 2012	2013-2012 (Δ%)
Σύνολο Ομίλου	62,8	45,2	38,94%
Ελλάδα	52,4	34,9	50,14%
N.A. Ευρώπη	9,9	9,7	2,06%
Λοιπές Χώρες	0,5	0,6	-16,67%

Στεγαστικά	20,9	14,4	45,14%
Καταναλωτικά	7,0	5,3	32,08%
Μικρών Επιχειρήσεων	5,5	5,0	10,00%
Μεγάλων Επιχειρήσεων	29,4	20,5	43,41%

Πηγή: Alpha Bank

Όσον αφορά στις χορηγήσεις της τράπεζας, αποκλειστικά στην Ελλάδα [Πίνακας 2(4)], αυτές έφθασαν το 2013 τα 52,4 δισ. ευρώ. Το μεγαλύτερο μέρος του δανειακού χαρτοφυλακίου αφορούσε δάνεια σε μεγάλες επιχειρήσεις και στεγαστικά δάνεια, ύψους 23,7 και 17,2 δισεκατομμύρια ευρώ αντίστοιχα. Και οι δύο αυτές κατηγορίες είχαν αύξηση σε σχέση με το 2012 άνω του 55%. Η καταναλωτική πίστη ανήλθε στα 5 δισ. ευρώ και οι πιστώσεις μέσω πιστωτικών καρτών στα 1,1 δισ. ευρώ. Τέλος τα δάνεια προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις ανήλθαν στα 5,4 δισ. ευρώ σημειώνοντας αύξηση 28,57% σε σχέση με το 2012.

Πίνακας 2 (4): Δάνεια της τράπεζας στην Ελλάδα ανά κατηγορία (εκ. ευρώ)

	Δεκ. 2013	Δεκ. 2012	2013-2012 (Δ%)
Σύνολο Ελλάδας	52,4	34,9	50,14%
Στεγαστικά	17,2	10,9	57,80%
Πιστωτικές Κάρτες	1,1	1,3	-15,38%
Λοιπά Καταναλωτικά	5,0	3,3	51,52%

Μικρών Επιχειρήσεων	5,4	4,2	28,57%
Μεγάλων Επιχειρήσεων	23,7	15,2	55,92%

Πηγή: Alpha Bank

Οι βασικοί δείκτες της τράπεζας παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί. Το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο το 2013 ανήλθε στο 2,3% ελαφρώς μειωμένο σε σχέση με το 2012. Η αναλογία εξόδων προς έσοδα το 2013 αυξήθηκε ελαφρά σε σχέση με το 2012 στο 64%. Η αύξηση αυτή οφείλεται στα μεγάλα έξοδα απομείωσης ομολόγων ελληνικού δημοσίου καθώς και σε αύξηση τόσο των εξόδων προσωπικού όσο και των γενικών εξόδων η οποία υπερκέρασε την αύξηση των εσόδων της τράπεζας. Σημαντική άνοδος υπήρξε στο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας (Core Tier I) ο οποίος διαμορφώθηκε το 2013 σε 15,9% σημαντικά βελτιωμένος σε σχέση με το 2012 ο οποίος είχε διαμορφωθεί στο 8,5%. Το 15,9% υπερκαλύπτει το ελάχιστο απαιτούμενο από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα το οποίο ορίζεται στο 12,1%. Σημειώνουμε ότι η αύξηση αυτή οφείλεται στη χρηματοδότηση της τράπεζας από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Πίνακας 2(5): Alpha Bank - Βασικοί Δείκτες

	31.12.2013	31.12.2012
Καθαρό Επιτοκιακό Περιθώριο	2,3%	2,4%
Αναλογία Εξόδων προς Έσοδα	64,0%	60,2%
Κεφαλαιακή Επάρκεια (Core Tier I)	15,9%	8,5%
	32,7%	22,8%

Δείκτης καθυστερήσεων

Αναλογία Δανειων προς Καταθέσεις	122,0%	143,0%
----------------------------------	--------	--------

Πηγή: Alpha Bank (2014, σ.3)

Ο δείκτης καθυστερήσεων της τράπεζας επιδεινώθηκε αρκετά το 2013 και διαμορφώθηκε στο 32,7% σε σχέση με 22,8% το 2012. Η επιδείνωση αυτή οφείλεται στην συνεχιζόμενη ύφεση της ελληνικής οικονομίας η οποία περιορίζει το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και τα κέρδη των επιχειρήσεων και ως εκ τούτου δημιουργεί προβλήματα στην εξυπηρέτηση των δανείων τους.

Τέλος η αναλογία δανείων προς καταθέσεις μειώθηκε στο 122% το 2013 σε σχέση με 143% το 2012, γεγονός καταρχήν θετικό αφού μεταξύ άλλων δείχνει ότι η τράπεζα στηρίζεται περισσότερο στις καταθέσεις ως πηγή χορηγήσεων παρά σε άλλες πηγές, όπως οι χρηματοδοτήσεις από την ελληνική και ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα.

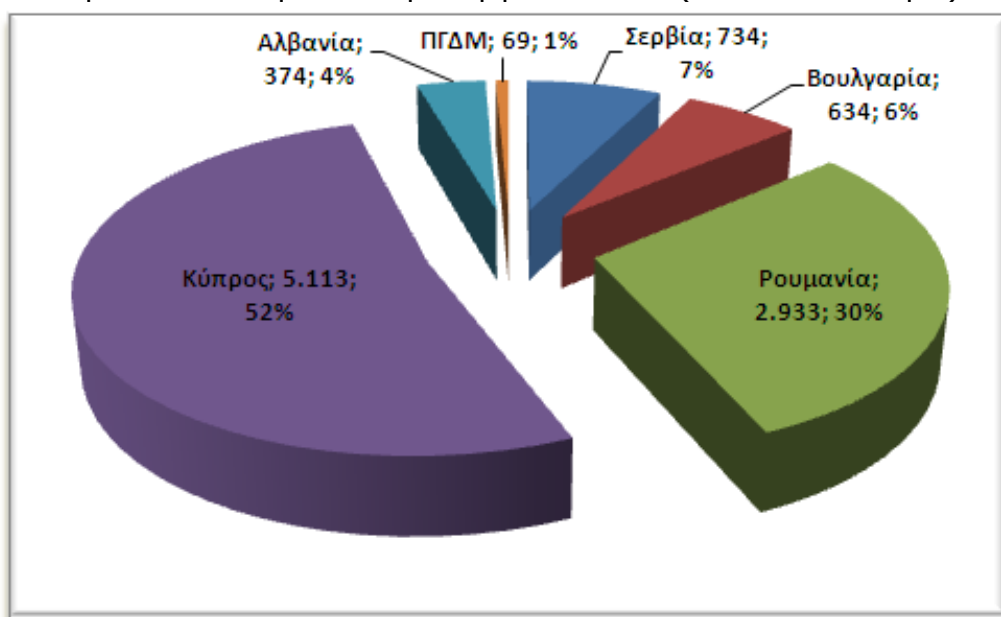
2.3.2 Νοτιό Ανατολική Ευρώπη

Όπως προαναφέρθηκε η Alpha Bank έχει εδώ και χρόνια σημαντική παρουσία στο εξωτερικό και ειδικά στην Ν.Α. Ευρώπη. Στο παρόν εδάφιο θα αναφερθούμε στα βασικά οικονομικά στοιχεία, όσον αφορά στη δραστηριότητα της τράπεζας στην περιοχή αυτή. Στα δύο διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζονται οι

χορηγήσεις δανείων και οι τραπεζικές καταθέσεις των θυγατρικών της Alpha Bank στην Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Όσον αφορά στα δάνεια παρατηρούμε ότι το «μερίδιο του λέοντος» κατέχει η θυγατρική της τράπεζας στην Κύπρο: πάνω από τις μισές συνολικά χορηγήσεις στο εξωτερικό (52%) πραγματοποιούνται στην Κύπρο. Σε απόλυτες τιμές το συνολικό ύψος χορηγήσεων στην Κύπρο για το 2013 ανήλθε στο ποσό των περίπου 5,1 δισ. ευρώ. Έπεται η θυγατρική στη Ρουμανία όπου πραγματοποιούνται το 30% των συνολικών χορηγήσεων του ομίλου Alpha Bank στην Ν.Α. Ευρώπη, με δανειακό χαρτοφυλάκιο που ξεπερνά τα 2,9 δισεκατομμύρια ευρώ. Στη Σερβία και στη Βουλγαρία έχει δανειακό χαρτοφυλάκιο 734 εκ. ευρώ και 634 εκ. ευρώ αντίστοιχα ή διαφορετικά 7% και 6% των συνολικών χορηγήσεων στην Ν.Α. Ευρώπη. Στην Αλβανία η τράπεζα έχει χαρτοφυλάκιο συνολικών χορηγήσεων δανείων 374 εκ. ευρώ και τέλος στην ΠΓΔΜ έχει μόλις 69 εκ. ευρώ, το οποίο βέβαια λόγω του πολύ μικρού μεγέθους της οικονομίας της χώρας δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητος αριθμός.

Διάγραμμα 2 (3): Χορηγήσεις Δανείων από τις θυγατρικές της Alpha Bank στη Ν.Α. Ευρώπη για το 2013 (ποσά σε εκ. ευρώ)

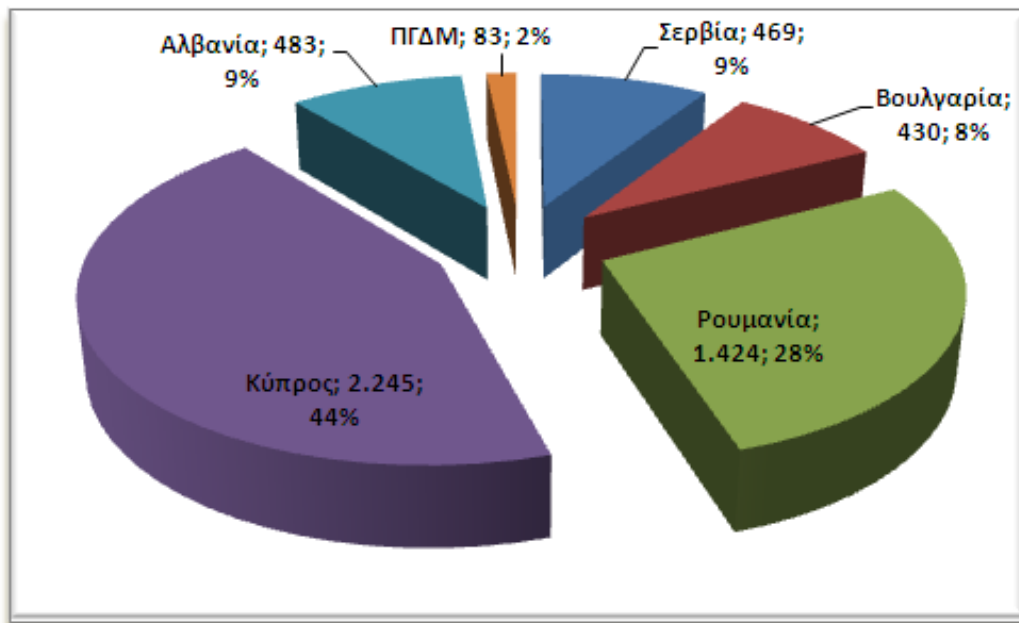
Πηγή: Alpha Bank

Η εικόνα όσον αφορά στις καταθέσεις δεν διαφοροποιείται σημαντικά. Η Κύπρος διαθέτει καταθετικό χαρτοφυλάκιο που αγγίζει το 44% των συνολικών καταθέσεων του ομίλου Alpha Bank στην Ν.Α. Ευρώπη. Οι καταθέσεις στην θυγατρική της τράπεζας στην Κύπρο ανέρχονται σε 2,3 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου ή ποσοστό της τάξης του 42% των συνολικών καταθέσεων που βρίσκονται στις θυγατρικές της τράπεζας στην Ν.Α. Ευρώπη.

Σημαντική καταθετική βάση υπάρχει και στη Ρουμανία. Οι συνολικές καταθέσεις στη θυγατρική στη Ρουμανία ανέρχονται σε κάτι παραπάνω από 1,4 δισ. ευρώ. Σημαντικές είναι οι καταθέσεις που υπάρχουν στην θυγατρική της Alpha Bank στην Αλβανία οι οποίες ανέρχονται σε 483 εκ. ευρώ. Στο ίδιο περίπου ύψος

κυμαίνονται οι καταθέσεις σε Σερβία και Βουλγαρία, ενώ οι καταθέσεις στην ΠΓΔΜ ανέρχονται σε 83 εκ. ευρώ.

Διάγραμμα 2 (4): Καταθέσεις των θυγατρικών της Alpha Bank στη Ν.Α. Ευρώπη για το 2013 (ποσά σε εκ. ευρώ)

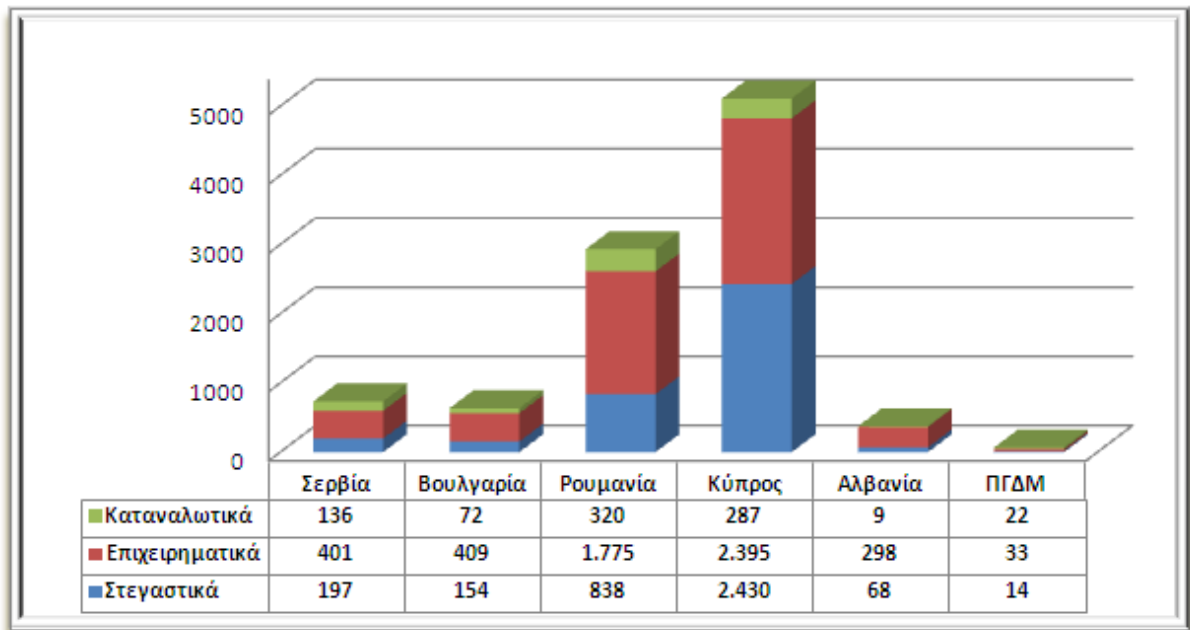

Πηγή: Alpha Bank

Στο διάγραμμα 2(3) που ακολουθεί παρουσιάζεται η διάρθρωση των δανειακών χαρτοφυλακίων των θυγατρικών της Alpha Bank στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Σε όλες τις χώρες το μεγαλύτερο ποσοστό των δανείων κατευθύνεται σε επιχειρηματικές πιστώσεις, πλην της Κύπρου όπου η αξία των στεγαστικών δανείων είναι λίγο μεγαλύτερη, κατά 35 εκ. ευρώ, από την αξία των επιχειρηματικών. Η υστέρηση καταναλωτικών, αλλά κυρίως στεγαστικών δανείων στις χώρες των Βαλκανίων σε σχέση με την Κύπρο και εν γένει σε σχέση με τις υπόλοιπες αναπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες οφείλεται στη διαφορετική φάση ανάπτυξης των χωρών αυτών σε σχέση με των χωρών της ευρωζώνης. Εκτιμούμε ότι στο προσεχές μέλλον τόσο τα καταναλωτικά, όσο και τα

στεγαστικά δάνεια σε αυτές τις χώρες θα αυξηθούν ως ποσοστό στο χαρτοφυλάκιο των θυγατρικών της Alpha Bank σε σχέση με τα επιχειρηματικά, όσο το καταναλωτικό πρότυπο των χωρών αυτών τείνει να προσομοιάζει στο πρότυπο των αναπτυγμένων χωρών της Ευρώπης²². Βέβαια αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος στις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης είναι να εξέλθει η Ευρώπη από την ύφεση και να εισέλθει σε αναπτυξιακή τροχιά.

Διάγραμμα 2 (5): Χορηγήσεις Δανείων ανά κατηγορία από τις θυγατρικές της Alpha Bank στη Ν.Α. Ευρώπη για το 2013 (ποσά σε εκ. ευρώ)

Πηγή: Alpha Bank

Όσον αφορά στα αποτελέσματα χρήσης του ομίλου στο εξωτερικό, αυτά ήταν αρνητικά για όλες τις θυγατρικές της τράπεζας.

²² Λεπτομέρειες θα δοθούν στην ανάλυση SWOT στο τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας.

Πίνακας 2(6): Λειτουργικά Έσοδα και Κερδοφορία του ομίλου στην Ν.Α. Ευρώπη (εκ. ευρώ)

	Λειτουργικά Έσοδα	Δ% 2012-2013	Κέρδη/Ζημιές	Δ% 2012-2013
Κύπρος	160,2	-8,0%	-251,4	363,2%
Ρουμανία	149,7	-1,9%	-4,7	-78,7%
Βουλγαρία	45,4	-8,0%	-0,1	-99,4%
Σερβία	49,9	21,3%	-5,7	-61,7%
Αλβανία	18,8	-9,3%	-2,1	-208,3%
ΠΓΔΤΜ	5,1	20,3%	-3,3	-20,9%
Όμιλος Ν.Α. Ευρώπη	429,2	-3,0%	-267,3	130,6%

Πηγή: Alpha Bank, Διεύθυνση Μελετών

Συνολικά ο όμιλος στη Ν.Α. Ευρώπη είχε λειτουργικά έσοδα της τάξης των 429,2 εκ. ευρώ, ελαφρώς μειωμένα σε σχέση με το 2012 κατά 3%. Τη μεγαλύτερη συνεισφορά στα λειτουργικά έσοδα έχει η Κύπρος και η Ρουμανία στις οποίες αναλογεί το 72,2% των συνολικών λειτουργικών εσόδων του ομίλου στο εξωτερικό.

Όσον αφορά στα αποτελέσματα συνολικά ο όμιλος κατέγραψε πολύ υψηλές ζημιές στο εξωτερικό οι οποίες έφθασαν τα 267,3 εκ. ευρώ. Βέβαια αυτή η εικόνα επηρεάζεται σχεδόν αποκλειστικά από τις μεγάλες ζημιές που κατέγραψαν οι θυγατρικές στην Κύπρο οι οποίες το 2013 ανήλθαν στα 251,4 εκ. ευρώ και ήταν αποτέλεσμα των μεγάλων επισφαλειών τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο και του «κουρέματος» των ελληνικών ομολόγων που κατείχαν οι

θυγατρικές στα χαρτοφυλάκια τους. Πέραν τούτου οι θυγατρικές στις υπόλοιπες χώρες είχαν μεν ζημιές, αλλά σαφώς πιο συγκρατημένες. Οι ζημιές αυτές δεν καταγράφηκαν αποκλειστικά από τις θυγατρικές της Alpha Bank μόνο στην Ν.Α. Ευρώπη. Συνολικά οι τράπεζες στις χώρες των Βαλκανίων πέρασαν μία δύσκολη χρονιά λόγω της γενικότερης αναταραχής και ύφεσης στην Ευρώπη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η Alpha bank στο εξωτερικό

3.1 Ρουμανία

3.1.1 Μακροοικονομικά Στοιχεία της ρουμανικής οικονομίας

Η Ρουμανία βρίσκεται στα βορειοανατολικά Βαλκάνια και έχει πληθυσμό περί τα 20 εκατομμύρια κάτοικους. Ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2007, χωρίς ωστόσο να ανήκει στη ζώνη του ευρώ διατηρώντας το δικό της εθνικό νόμισμα, το λέου.

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο η οικονομία της Ρουμανίας η οποία ήταν ήδη σε άσχημη κατάσταση χειροτέρευσε. Το σχέδιο για εκβιομηχάνιση της χώρας το 1948 δεν είχε ιδιαίτερα αποτελέσματα (Ben-Ner και Montias, 1991, σ.164). Το 1965 την διακυβέρνηση της χώρας ανέλαβε ο Ν. Τσαουσέσκου. Η οικονομία απομακρύνθηκε σε ένα βαθμό από την επιρροή της Σοβιετικής Ένωσης ακολουθώντας τις οικονομίες του «τρίτου κόσμου». Η προσέγγιση με τη δύση είχε ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων και την αύξηση του εξωτερικού χρέους της χώρας. Η παγκόσμια κρίση χρέους του 1982 έπληξε και την οικονομία της Ρουμανίας, η οποία αναγκάστηκε να προσφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για να χρηματοδοτήσει το εξωτερικό χρέος (Ben-Ner και Montias, 1991, σ.165). Τα μέτρα που ελήφθησαν μείωσαν ακόμα περισσότερο το ήδη χαμηλό βιοτικό επίπεδο του ρουμανικού πληθυσμού. Μέχρι το

1989 η κακή κατάσταση της οικονομία της Ρουμανίας επιδειωνόταν συνεχώς. Υπήρχαν σημαντικές ελλείψεις σε ήδη πρώτης ανάγκης, όπως τρόφιμα, θέρμανση ακόμα και φωτισμό. Η πολύ κακή κατάσταση της οικονομίας σε συνδυασμό με την πολιτική καταπίεση οδήγησε στην επανάσταση του 1989.

Μετά την επανάσταση του 1989 η ρουμανική οικονομία ακολούθησε ένα δρόμο μεταρρυθμίσεων προς την οικονομία της αγοράς με εκτεταμένες ιδιωτικοποιήσεις (Ben-Ner και Montias, 1991, σ.167). Μετά την επανάσταση πέντε ξεχωριστές οικονομικές περίοδοι μπορούν να διακριθούν (Constantin, Goschin και Danciu, 2011). Η περίοδος 1990-92, όπου το Α.Ε.Π. μειώθηκε σημαντικά, 1993-1996 όπου η μακροοικονομική κατάσταση σταθεροποιήθηκε, 1997-2000 όπου έχουμε κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας, 2000-2008 όπου η οικονομική δραστηριότητα ανακάμπτει αλλά με αργούς ρυθμούς και 2008 έως σήμερα, όπου η οικονομία πλήγεται από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, χωρίς να έχει έκτοτε σημαντικές επιδόσεις.

Η Ρουμανία σήμερα αποτελεί μία από τις πιο φτωχές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. το οποίο δεν ξεπερνάει τα 8.000 δολάρια σε τρέχουσες τιμές. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το συγκριτικά το κατακεφαλήν Α.Ε.Π. της Ρουμανίας σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρώπης των 28 χωρών, των οικονομιών της Ευρωζώνης και της Ελλάδας.

Πίνακας 3 (1): Κατακεφαλήν Α.Ε.Π. σε όρους αγοραστικής δύναμης

	2008	2009	2010	2011	2012
Ε.Ε. (28 χώρες)	100	100	100	100	100
Ευρωζώνη (18 χώρες)	109	108	109	109	108
Ελλάδα	93	94	88	80	75
<u>Ρουμανία</u>	<u>47</u>	<u>47</u>	<u>48</u>	<u>48</u>	<u>50</u>

Πηγή: Eurostat

Παρατηρούμε ότι το κατακεφαλήν εισόδημα της Ρουμανίας αν και αυξάνεται ελαφρώς από το 2008 και μετά παραμένει στο μισό σε σχέση με το μέσο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και λίγο κάτω από το μισό σε σχέση με αυτό των χωρών της ευρωζώνης.

Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται βασικά μακροοικονομικά στοιχεία για την οικονομία της Ρουμανίας την τελευταία δεκαετία, όπως το ύψος του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, το δημοσιονομικό έλλειμμα ως ποσοστό του Α.Ε.Π., το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του Α.Ε.Π., ο δείκτης τιμών καταναλωτή και η ανεργία.

Πίνακας 3 (2): Βασικά Μακροοικονομικά Στοιχεία της οικονομίας της Ρουμανίας (2004-2013)

Ρουμανία	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Α.Ε.Π. (τρέχουσες τιμές σε δισ. €)	61,06	79,80	97,75	124,7	139,8	118,2	124,3	131,5	131,6	142,8
Δημοσιονομικό Έλλειμμα (% του Α.Ε.Π.)	-1,2	-1,2	-2,2	-2,9	-5,7	-9,0	-6,8	-5,6	-3,0	
Δημόσιο Χρέος (% του Α.Ε.Π.)	18,7	15,8	12,4	12,8	13,4	23,6	30,5	34,7	37,9	
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	91,7	100,0	106,6	111,8	120,7	127,4	135,2	143,1	147,9	152,6
Ανεργία (% επί του εργατικού δυναμικού)	8,0	7,2	7,3	6,4	5,8	6,9	7,3	7,4	7,0	7,3

Πηγή: Eurostat

Το Α.Ε.Π. της χώρας παρουσιάζει σημαντική αύξηση σε τρέχουσες τιμές, η οποία βέβαια λαμβανομένου υπόψη του εγχώριου πληθωρισμού μετριάζεται αρκετά. Αξίζει να σημειωθεί ότι η χώρα επλήγη έντονα από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 με αποτέλεσμα τη μεγάλη πτώση του Α.Ε.Π. από το 2008 στο 2009. Την ίδια περίοδο η ανεργία αυξήθηκε παραπάνω από μία ποσοστιαία μονάδα φτάνοντας στο 6,9%. Έκτοτε παραμένει σε αυτά τα επίπεδα.

Στα δημοσιονομικά η οικονομία της Ρουμανίας διατηρούσε σχετική ισορροπία μέχρι το 2008 με τα δημοσιονομικά ελλείμματα τα οποία δεν ξεπερνούσαν το 3%, ποσοστό που αποτελεί όριο βάσει του συμφώνου σταθερότητας στην «Ευρωπαϊκή Ένωση». Ωστόσο και εδώ λόγω της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης τα δημοσιονομικά ελλείμματα της Ρουμανίας αυξήθηκαν σημαντικά λόγω των επεκτατικών δημοσιονομικών πολιτικών που ασκήθηκαν για να αντιμετωπιστεί η κρίση. Τα τελευταία χρόνια τα δημοσιονομικά ελλείμματα της Ρουμανίας έχουν σταθεροποιηθεί ξανά περί το 3%. Παραταύτα δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερο πρόβλημα δημοσίου χρέους, αφού καθόλη την υπό εξέταση περίοδο δεν ξεπέρασε το 40%. Εντούτοις σημειώνουμε ότι έχει σαφώς αυξητική τάση.

Η Ρουμανία διατηρεί εξωτερικό έλλειμμα. Το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών²³ της ανήλθε στα 5,8 δισ. ευρώ το οποίο χρηματοδοτήθηκε από εισροές δανειακών κεφαλαίων και κεφαλαίων που αφορούν σε επενδύσεις χαρτοφυλακίου. Το ανωτέρω έλλειμμα προέρχεται σχεδόν αποκλειστικά από το εμπόριο με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το μισό σχεδόν από το εμπόριο με τις χώρες της ζώνης του ευρώ. Ως ποσοστό του Α.Ε.Π. το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών άγγιξε το 4,4% μειωμένο κατά 0,1% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

Οι εξαγωγές της Ρουμανίας αφορούν κυρίως σε μηχανοκίνητα οχήματα (18,4%), μηχανήματα και λοιπός εξοπλισμός (8,7%), ηλεκτρολογικός εξοπλισμός (8,5%), χημικά (5,3%), πλαστικά (5,3%), ξυλεία (3,7%), έπιπλα (3,4%) κ.α. Οι εξαγωγές της Ρουμανίας απευθύνονται στο 70% σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ουγγαρία 5,3%, Βουλγαρία 3,8%, Η.Β. 3,6% κ.α.) και της ευρωζώνης (Γερμανία 19%, Ιταλία 12%, Γαλλία 7%). Το υπόλοιπο 30% απορροφάται από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Τουρκία (5,5%), Ρωσία (2,3%), Η.Π.Α. (1,9%) κ.α.

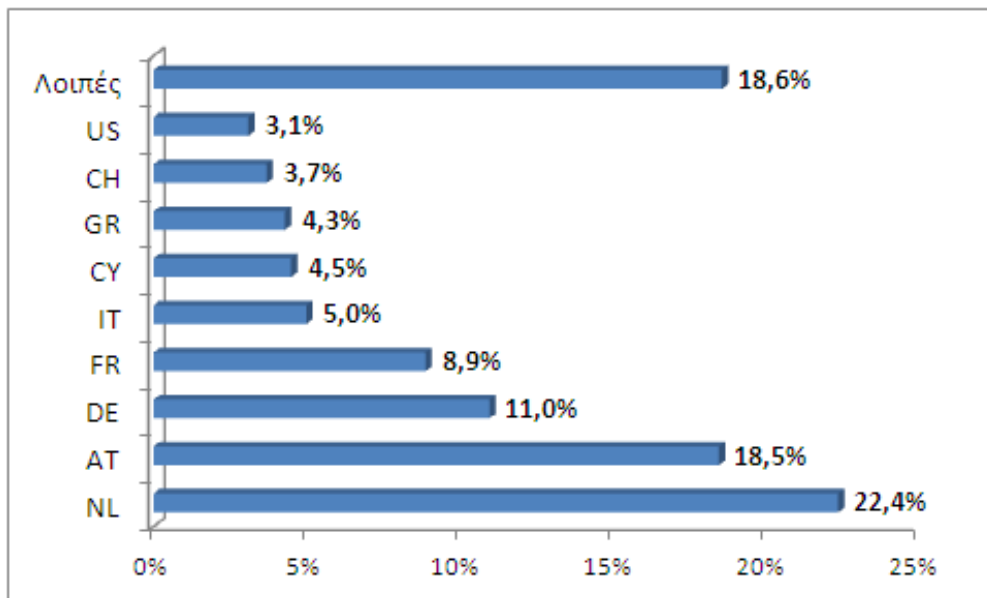
Οι εισαγωγές της αφορούν σε μηχανήματα-συσσκευές-μέσα μεταφοράς (34%), χημικά και πλαστικά (17,4%), ορυκτά (13%) βασικά μέταλλα (10,7%) κ.α. Οι χώρες από τις οποίες εισάγει είναι οι χώρες της ευρωζώνης (51,8%) όπως η Γερμανία (17,6%), Ιταλία

²³ Τα στοιχεία για το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το εξωτερικό εμπόριο προέρχεται από το National Bank of Romania (2012α).

(11%) και Γαλλία (5,7%) χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός ευρώ (22,2%) όπως η Ουγγαρία (9,1%), Πολωνία (4,3%), Βουλγαρία (2,8%) κ.α., καθώς και λοιπές χώρες (26%), όπως η Ρωσία (4,3%), το Καζακστάν (4,1%), η Κίνα (3,8%) κ.α.

Το 2012 οι άμεσες ξένες επενδύσεις ανήλθαν στο ποσό των 59 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το διάγραμμα που ακολουθεί δείχνει τις χώρες προέλευσης των κεφαλαίων για τις ξένες άμεσες επενδύσεις στη Ρουμανία. Ο μεγαλύτερος ξένος επενδυτής το 2012 υπήρξε η Ολλανδία και ακολουθούν η Αυστρία και η Γερμανία. Στην πρώτη δεκάδα υπάρχει η Κύπρος (4,5%) και η Ελλάδα (4,3%)²⁴.

Διάγραμμα 3 (1): Άμεσες Ξένες Επενδύσεις ανά χώρα προέλευσης

Πηγή: National Bank of Romania (2012α, σ.36)

²⁴ Η έναρξη της λειτουργίας της Alphabank στη Ρουμανία αποτέλεσε μία τέτοια επένδυση.

Οι ξένες άμεσες επενδύσεις στη Ρουμανία κατευθύνθηκαν κυρίως στη βιομηχανία (31%), στο χρηματοπιστωτικό τομέα και ασφάλειες (18,5%), εμπόριο (11,4%), ηλεκτρισμό-φυσικό αέριο-ύδρευση (9,7%), κατασκευές και ακίνητα (9,2%) κ.α.

3.1.2 Χρηματοπιστωτικός Τομέας της Ρουμανίας

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας της Ρουμανίας, όπως κάθε οικονομίας που πέρασε τη διαδικασία μετάβασης από οικονομία κεντρικού προγραμματισμού σε οικονομία της ελεύθερης αγοράς, αναπτύχθηκε έντονα τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Σήμερα στην Ρουμανία λειτουργούν 40 τραπεζικά ιδρύματα, 39 ασφαλιστικές εταιρίες και αρκετά ακόμα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 3 (3): Αριθμός χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ρουμανία (2010-2012)

	2010	2011	2012	2013
Τραπεζικά ιδρύματα	42	41	40	41
Ασφαλιστικές Εταιρίες	43	43	39	39
Μεσίτες Ασφαλειών	567	584	584	588
Ιδιωτικά Συνταξιοδοτικά Ταμεία	22	20	20	20
Επενδυτικά Ταμεία	76	83	87	91
Μη-τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	210	203	187	192

Πηγή: National Bank of Romania, 2013, σ.26

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η πιστωτική επέκταση (συνολικές χορηγήσεις) καθώς και το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων ως προς το σύνολο των δανείων²⁵. Η πιστωτική επέκταση (που ήδη ήταν πολύ σημαντική μέχρι το 2007) εξακολουθεί μέχρι και σήμερα να είναι υψηλή. Σε σχέση με το 2007 οι συνολικές χορηγήσεις έχουν αυξηθεί περισσότερο από 45%, με συνεχώς αυξητικό ρυθμό, ο οποίος βέβαια από το 2008, όπου ξέσπασε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, και έπειτα έχει περιοριστεί.

Πίνακας 3 (4): Πιστωτική επέκταση (σύνολο ενεργητικού) και ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων ως προς το σύνολο των δανείων.

Περίοδος	Σύνολο Ενεργητικού Τραπεζών	% μη εξυπηρετούμενων δανείων ως προς το σύνολο των δανείων
Σεπ. 2013	353.571	21,56
Δεκ. 2012	365.618	18,24
Δεκ. 2011	353.911	14,33
Δεκ. 2010	341.946	11,85
Δεκ. 2009	330.183	7,89
Δεκ. 2008	314.441	6,04
Δεκ. 2007	251.425	5,15

Πηγή: National Bank of Romania (<http://www.bnro.ro/Statistics-report-1124.aspx>)

Σημαντική αδυναμία του τραπεζικού συστήματος της Ρουμανίας, αναδεικνύεται το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων

²⁵ Τα διαθέσιμα στοιχεία από την κεντρική τράπεζα της Ρουμανίας ξεκινάνε μόλις από το 2007.

δανείων σε σχέση με το σύνολο των δανείων, το οποίο κάνει άλματα τα τελευταία χρόνια και ειδικά μετά το ξέσπασμα της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους το 2010. Ενώ μέχρι το 2009 παρέμενε σε μονοψήφιο αριθμό (7,9% το 2009) έκτοτε αυξάνεται συνεχώς φθάνοντας το Σεπτέμβρη του 2013 σχεδόν στο 22%, ένα ποσοστό το οποίο είναι υπερβολικό και αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για το ρουμανικό τραπεζικό σύστημα. Παραταύτα τα αποτελέσματα των "stress tests" των ρουμανικών τραπεζών²⁶ για την περίοδο 2013-2015 έδειξε ότι συνολικά το πιστωτικό σύστημα παραμένει ανθεκτικό έστω και αν υπάρξει μία περαιτέρω επιδείνωση της οικονομικής δραστηριότητας. (National Bank of Romania, 2013, σ.7). Συγκεκριμένα ένα "ακραίο" σενάριο βαθιάς οικονομικής ύφεσης, η οποία θα συνοδευτεί από μία υποτίμηση του εθνικού νομίσματος κατά 20%, θα μείωνε τα κεφάλαια των τραπεζών κατά 4%, στο 10,8%. Ωστόσο το ποσοστό αυτό (10,8%) παραμένει υψηλότερο από το ποσοστό που ορίζει η ευρωπαϊκή νομοθεσία όσον αφορά στην ελάχιστη τραπεζική κεφαλαιακή επάρκεια.

Όσον αφορά στην κερδοφορία συνολικά του τραπεζικού συστήματος το 2012 είχε ζημιές ύψους 2,3 δισεκατομμυρίων λεί οι οποίες οφείλονται σε αυξημένες «προβλέψεις» που πήραν οι τράπεζες για τα προβληματικά δάνεια. Παραταύτα την ίδια χρονιά οι

²⁶ Πρόκειται για προσομοιώσεις που δείχνουν πως θα λειτουργούσε το τραπεζικό σύστημα και πόσο περαιτέρω θα επιδεινώνονταν το χαρτοφυλάκιο των τραπεζών αν επικρατούσαν "ακραίες" (αρνητικά) οικονομικές συνθήκες.

μεγάλες τράπεζες ήταν κερδοφόρες και οι απώλειες προήλθαν κυρίως από τις μεσαίες και μικρές ρουμανικές τράπεζες. Το 2013 το τραπεζικό σύστημα της Ρουμανίας πέρασε στην κερδοφορία, καταγράφοντας συνολικά κέρδη αξίας 1,5 δισεκατομμυρίων λεί. Η κερδοφορία αυτή οφείλεται σε μικρότερες «προβλέψεις» σε σχέση με το 2012, αλλά και στο μικρότερο κόστος δανεισμού των ρουμανικών τραπεζών, το οποίο περιορίστηκε λόγω της βελτίωσης της αξιολόγησης της ρουμανικής οικονομίας από ξένους οίκους αξιολόγησης. Οι δείκτες απόδοσης προς ενεργητικό (ROA) και απόδοση ως προς ίδια κεφάλαια (ROE) πέρασαν σε θετικό έδαφος και διαμορφώθηκαν 0,6% και 5,9% αντίστοιχα (National Bank of Romania, 2013, σ.8).

Όσον αφορά στη ρευστότητα του τραπεζικού συστήματος παρέμεινε σε ικανοποιητικά επίπεδα. Θετικό στοιχείο είναι ότι η αναχρηματοδοτήσεις (repos) από την κεντρική τράπεζα περιορίστηκαν εντός του 2013 γεγονός που σημαίνει ότι αυξήθηκε η διαρθρωτική ρευστότητα του τραπεζικού συστήματος και οι εμπορικές τράπεζες στηρίχτηκαν λιγότερο στη χρηματοδότηση από την κεντρική τράπεζα.

Πίνακας 3 (5): Διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος στη Ρουμανία (2009-2013)

	2009	2010	2011	2012	2013
Τραπεζικά Ιδρύματα (Σύνολο)	42	42	41	40	41
Ιδιωτικά Τραπεζικά Ιδρύματα	40	40	39	38	39
Τραπεζικά ιδρύματα με ξένο έλεγχο	35	35	34	34	36
-Από αυτά υποκαταστήματα ξένων τραπεζών	10	9	8	8	9
Ενεργητικό Ιδιωτικών Τραπεζών ως % του συνόλου ενεργητικού	92.5	92.4	91.6	91.6	92
Ενεργητικό Ξένων Τραπεζών ως % του συνόλου του ενεργητικού	85.3	85.0	83.0	89.8	90.8
Ενεργητικό των πέντε μεγαλύτερων τραπεζών ως % του συνόλου του ενεργητικού	52.4	52.7	54.6	54.7	54

Πηγή: National Bank of Romania, 2013, σ.28

Κλείνοντας την ενότητα για τον χρηματοπιστωτικό τομέα της Ρουμανίας θα αναφερθούμε στη διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος. Όπως προαναφέραμε στη Ρουμανία σήμερα λειτουργούν 41 τράπεζες, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων (39 τράπεζες) ελέγχονται από ιδιωτικά κεφάλαια. Μεγάλη είναι και η συμμετοχή ξένων κεφαλαίων στον ρουμανικό τραπεζικό τομέα. Από τις 41 τράπεζες στις 36 η πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου κατέχεται από ξένα κεφάλαια, όπως για παράδειγμα είναι η θυγατρική της Alfabank στη Ρουμανία. Από αυτές τις 36 οι 9 λειτουργούν ως υποκαταστήματα ξένων τραπεζών.

Αντίστοιχα υψηλό είναι το ύψος του ενεργητικού των ιδιωτικών και των ξένων τραπεζών στο τραπεζικό σύστημα της Ρουμανίας. Το 2012 το 92% του συνολικού ενεργητικού του ρουμανικού τραπεζικού συστήματος ανήκει σε ιδιωτικές τράπεζες, με μόλις το 8% να ανήκει στο δημόσιο. Αντίστοιχα οι ξένες τράπεζες κατέχουν σχεδόν το 91% των στοιχείων του συνολικού ενεργητικού του τραπεζικού συστήματος.

Η συγκεντροποίηση του τραπεζικού συστήματος είναι σχετικά υψηλή παραμένοντας σταθερή την τελευταία πενταετία γύρω στο 54%, το οποίο σημαίνει ότι οι πέντε μεγαλύτερες τράπεζες στη Ρουμανία κατέχουν πάνω από το μισό του συνόλου του ενεργητικού των τραπεζών. Το άλλο 50% μοιράζεται μεταξύ των υπόλοιπων 36 τραπεζικών ιδρυμάτων.

3.1.3 Alpha Bank Romania S.A.

Η Alpha Bank Romania δραστηριοποιείται στη Ρουμανία εδώ και δεκαεφτά έτη. Η πορεία της ουσιαστικά ξεκινάει λίγο νωρίτερα, το 1994, όταν ο Όμιλος Alpha Bank, μαζί με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, καθώς και τις ελληνικές εταιρίες “Βωξίτες Παρνασσός”, “Παπαστράτος” και “Ελληνική Εταιρία Εμφιάλωσης 3E” έβαλαν τις βάσεις για τη δημιουργία της Alpha Bank Romania, η οποία ξεκίνησε το 1994 να λειτουργεί με το όνομα “Banca Bucuresti”. Αποτέλεσε την πρώτη ξένη επένδυση στον

τραπεζικό τομέα της Ρουμανίας μέσα σε ένα δύσκολο οικονομικό περιβάλλον μίας χώρας σε μετάβαση από την οικονομία του κεντρικού προγραμματισμού στην οικονομία της “ελεύθερης αγοράς”. Το 2000 μετονομάστηκε σε Alpha Bank Romania.

Καλύπτει τη γεωγραφική έκταση της Ρουμανίας με 149 υποκαταστήματα και παρέχοντας τραπεζικά προϊόντα τόσο για επιχειρήσεις όσο και για ιδιώτες. Στο μετοχικό κεφάλαιο συμμετέχει η Alpha Bank με 99,92% επί του συνόλου. Διαθέτει τρεις θυγατρικές εταιρίες την Alpha Leasing Romania IFN S.A η οποία ειδικεύεται στις χρηματοδοτικές μισθώσεις, την SSIF Alpha Finance Romania S.A. με ειδίκευση στην επενδυτική τραπεζική και την Alpha Insurance Brokers Srl η οποία ασχολείται με πρακτορεία ασφαλειών. Το προσωπικό του ομίλου στη Ρουμανία ανέρχεται σε 2.042 υπαλλήλους.

Η εικόνα του βασικού ενεργητικού και παθητικού της τράπεζας Alpha Bank Romania S.A. παρουσιάζεται στον πίνακα 3(6) που ακολουθεί. Συνολικά το δανειακό της χαρτοφυλάκιο το 2013 φτάνει τα 2,93 δισ. ευρώ, ελαφρά μειωμένο σε σχέση με το 2012 κατά 3,1%. Το 60,5% του συνόλου των δανείων αφορούν σε επιχειρηματική πίστη. Τα επιχειρηματικά δάνεια σε απόλυτο μέγεθος έφθασαν το 2013 το 1,8 περίπου δισ. ευρώ, ελαφρά μειωμένα σε σχέση με το 2012 κατά 7,5%. Ελαφρά μείωση κατά 7,2% σε σχέση με το 2012 παρουσίασαν και τα στεγαστικά δάνεια της Alpha Bank

Romania S.A., τα οποία αφορούν 838 εκ. ευρώ. Η μόνη κατηγορία δανείων η οποία σημείωσε αύξηση και μάλιστα πολύ σημαντική σε σχέση με το 2012 (56,6%) ήταν τα καταναλωτικά δάνεια, τα οποία ωστόσο σε απόλυτο μέγεθος δεν είναι πολύ υψηλά σε σχέση με τις υπόλοιπες κατηγορίες δανείων της τράπεζας. Η καταναλωτική πίστη της τράπεζας αφορά μόλις στο 10,9% του συνολικού της χαρτοφυλακίου και σε απόλυτο μέγεθος έφθασαν το 2013 τα 320 εκ. ευρώ. Τα καταναλωτικά δάνεια της τράπεζας θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα πεδίο σημαντικής ανάπτυξης και κερδοφορίας δεδομένου της σχετικά μικρής ανάπτυξης της χώρας σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι καταθέσεις της τράπεζας το 2013 ανήλθαν σε πάνω από 1,4 δισ. ευρώ, αυξημένες κατά 14,8% σε σχέση με το 2012. Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις της τράπεζας το 2013 διαμορφώθηκε σε 2,06 αρκετά βελτιωμένος σε σχέση με το 2012, αλλά παραμένει αρκετά ψηλός. Υποδηλώνει ότι η τράπεζα είναι εξαρτημένη σε μεγάλο βαθμό από άλλες πηγές χρηματοδότησης πλην των καταθέσεων, όπως δάνεια από την διατραπεζική αγορά, την κεντρική τράπεζα της Ρουμανίας, ομολογιακά δάνεια κ.ο.κ.

Πίνακας 3 (6): Στοιχεία 2012 & 2013 για δάνεια και καταθέσεις της Alpha Bank Romania (εκ. €)

	2012	2013	Δ%
Δάνεια	3.027	2.933	-3,1%
- Στεγαστικά	903	838	-7,2%
- Καταναλωτική Πίστη	204	320	56,6%
- Επιχειρηματική Πίστη	1.919	1.775	-7,5%
Καταθέσεις	1.240	1.424	14,8%
Δείκτης Δανείων προς καταθέσεις	2,44	2,06	-

Πηγή: Alpha Bank

Στον πίνακα 3(7) που ακολουθεί παρουσιάζονται βασικά οικονομικά στοιχεία της τράπεζας. Τα λειτουργικά έσοδα της τράπεζας ήταν ελαφρά μειωμένα σε σχέση με το 2012 σε ποσοστό 1,9% και διαμορφώθηκαν στα 149,7 εκ. ευρώ. Η κερδοφορία της τράπεζας επλήγη το 2013 και ως εκ τούτου παρουσίασε ζημιές, για δεύτερη συνεχή χρονιά, της τάξης των 4,7 εκ. ευρώ. Το μερίδιο αγοράς της τράπεζας όσον αφορά στις συνολικές χορηγήσεις φθάνει το 5,8%. Ο δείκτης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας φθάνει το 14,4% το οποίο είναι σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο του ρουμανικού τραπεζικού συστήματος που φθάνει το 21,56%, γεγονός που δείχνει ότι το χαρτοφυλάκιο της τράπεζας παρόλο το μικρό σχετικά μέγεθός του είναι σχετικά υγιές.

Πίνακας 3 (7): Βασικά Οικονομικά Στοιχεία 2013 της Alpha Bank Romania

	2013 (εκ. €)	2013-2012 (Δ%)
Λειτουργικά Έσοδα	149,7	-1,9%
Κέρδη Προ Φόρων	-4,7	-78,7%
Μερίδιο Αγοράς (Δάνεια)	5.8%	-
Μη εξυπηρετούμενα Δάνεια (% επί του συνόλου των δανείων)	14,4%	-

Πηγή: Alpha Bank

3.2 Βουλγαρία

3.2.1 Μακροοικονομικά Στοιχεία της βουλγαρικής οικονομίας

Η Δημοκρατία της Βουλγαρίας βρίσκεται στην Νοτιοανατολική Ευρώπη. Έχει πληθυσμό σχεδόν 7,5 εκατομμύρια κατοίκους. Ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2007, χωρίς ωστόσο να ανήκει στη ζώνη του ευρώ διατηρώντας το δικό της εθνικό νόμισμα, το λέβ.

Η βουλγαρική οικονομία στα τέλη του 19ου ως τις αρχές του 20ου αιώνα διατηρούσε υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης οι οποία ανεκόπησαν από την εμπλοκή της χώρας σε πολέμους μέχρι τα μισά του 20ου αιώνα (Βαλκανικός Πόλεμος, Α' Παγκόσμιος και Β' Παγκόσμιος). Ωστόσο δεν ήταν μόνο ο εξωτερικός παράγοντας που απέτρεψε την οικονομία της Βουλγαρίας να αναπτυχθεί. Ειδικά για την περίοδο μέχρι το 1945 κυριαρχούσε η μικρή οικογενειακή

αγροτική παραγωγή, με το 80% σχεδόν του πληθυσμού να απασχολείται στην γεωργία (Levinson, 1995). Αυτού του είδους και κλίμακας οικονομική δραστηριότητα δεν μπορούσε να προσφέρει πρώτες ύλες και ενδιάμεσα αγαθά για την ανάπτυξη της βιομηχανίας, αλλά ούτε να δημιουργήσει επαρκή ζήτηση για βιομηχανικά προϊόντα (Rangelova, 2000, σ.247).

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οι κομμουνιστές εκβιομηχάνισαν σε ένα βαθμό τη χώρα λειτουργώντας με το σύστημα του κεντρικού προγραμματισμού. Η μετατροπή από αγροτική σε βιομηχανική οικονομία βασίστηκε σε μεγάλης κλίμακας χρηματοοικονομικές και τεχνολογικές ροές από την Σοβιετική Ένωση, σε υψηλούς ρυθμούς αύξησης της εγχώριας αποταμίευσης και σε εξαγωγές μηχανημάτων σε χώρες της ΚΟΜΕΚΟΝ (Συμβούλιο Οικονομικής Αλληλοβοήθειας). Η περίοδος αυτή της εκβιομηχάνισης συνοδεύτηκε από ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης περί του 4% κατά μέσο όρο (Levinson, 1995, σ.103). Ωστόσο από το 1980 και έπειτα οι ρυθμοί αυτοί δεν μπόρεσαν να διατηρηθούν, ενώ παράλληλα το εξωτερικό χρέος της χώρας μεγάλωνε. Αποτέλεσμα ήταν το 1990 να κυρήξει στάση πληρωμών η οποία προκάλεσε την φυγή ξένων κεφαλαίων και τον μεγάλο περιορισμό των εισαγωγών. Το Α.Ε.Π. Της

χώρας μειώθηκε κατά 9% μέσα σε ένα χρόνο²⁷ και ο πληθωρισμός ανήλθε στο 26% (Levinson, 1995, σ.104).

Από το 1991 ξεκίνησε η μετάβαση της βουλγαρικής οικονομίας από οικονομία κεντρικού προγραμματισμού σε οικονομία ελεύθερης αγοράς. Τα μέτρα για τη μετάβαση αφορούσαν την σταδιακή απελευθέρωση του εμπορίου και του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς και ευρείας κλίμακας ιδιωτικοποιήσεις (Ognivtseva, 2005, σ.158). Η Βουλγαρία εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2007 ωστόσο παραμένει μία από τις πιο φτωχές χώρες στην Ευρώπη, με το κατακεφαλήν Α.Ε.Π. να φτάνει μόλις τα 7.000 δολάρια Η.Π.Α. σε τρέχουσες τιμές.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το συγκριτικά το κατακεφαλήν Α.Ε.Π. της Βουλγαρίας σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρώπης των 28 χωρών, των οικονομιών της Ευρωζώνης και της Ελλάδας.

Πίνακας 3 (8): Κατακεφαλήν Α.Ε.Π. σε όρους αγοραστικής δύναμης

	2008	2009	2010	2011	2012
Ε.Ε. (28 χώρες)	100	100	100	100	100
Ευρωζώνη (18 χώρες)	109	108	109	109	108
Ελλάδα	93	94	88	80	75
<u>Βουλγαρία</u>	<u>44</u>	<u>44</u>	<u>44</u>	<u>47</u>	<u>47</u>

Πηγή: Eurostat

²⁷ Το Α.Ε.Π. της χώρας συνέχισε να πέφτει και τα επόμενα χρόνια. Σωρευτικά η μείωση του Α.Ε.Π. της Βουλγαρίας την περίοδο 1990-1993 έφτασε το 37%! (Levinson 1995, σ.105)

Παρατηρούμε ότι το κατακεφαλήν εισόδημα της Βουλγαρίας αν και αυξάνεται ελαφρώς από το 2010 και μετά παραμένει λιγότερο από το μισό σε σχέση με το μέσο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της ευρωζώνης.

Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται βασικά μακροοικονομικά στοιχεία για την οικονομία της Βουλγαρίας την τελευταία δεκαετία, όπως το ύψος του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, το δημοσιονομικό έλλειμμα ως ποσοστό του Α.Ε.Π., το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του Α.Ε.Π., ο δείκτης τιμών καταναλωτή και η ανεργία.

Πίνακας 3 (9): Βασικά Μακροοικονομικά Στοιχεία της οικονομίας της Βουλγαρίας (2004-2013)

Βουλγαρία	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Α.Ε.Π. (τρέχουσες τιμές σε δισ. €)	20,4	23,2	26,5	30,7	35,4	34,9	36,1	38,5	39,92	39,94
Δημοσιονομικό Έλλειμμα/ πλεόνασμα (% του Α.Ε.Π.)	1,9	1,0	1,9	1,2	1,7	-4,3	-3,1	-2,0	-0,8	Μ/Δ
Δημόσιο Χρέος (% του Α.Ε.Π.)	37	27,5	21,6	17,2	13,7	14,6	16,2	16,3	18,5	Μ/Δ
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	94,3	100	107,4	115,6	129,4	132,6	136,6	141,21	144,6	145,1
Ανεργία (% επί του εργατικού δυναμικού)	12,1	10,1	9	6,9	5,6	6,8	10,3	11,3	12,3	12,9

Πηγή: Eurostat

Το Α.Ε.Π. της χώρας αυξήθηκε σημαντικά σε πραγματικούς όρους (αφαιρουμένου του πληθωρισμού) τη διετία πριν την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε. και μέχρι την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008. Έκτοτε ο ρυθμός μεγέθυνσης του Α.Ε.Π. παραμένει σχετικά

χαμηλός. Απόρροια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 είναι τα υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα που δημιουργήθηκαν μετά το 2008. Ενώ την περίοδο 2004-2008 η Βουλγαρία πετυχαίνει δημοσιονομικά πλεονάσματα, το 2008 αντιμετωπίζει ένα έλλειμμα της τάξεως του 4,3%, το οποίο βέβαια σταδιακά φθίνει πέφτοντας κάτω από το 1% το 2012. Το δημόσιο χρέος της Βουλγαρίας ως προς το Α.Ε.Π. Παραμένει ολόκληρη τη δεκαετία αρκετά κάτω από το 60% ποσοστό που αποτελεί το όριο της συνθήκης του Μάαστριχτ. Μάλιστα μέχρι την κρίση του 2008 είχε σημαντικά πτωτική τάση πέφτοντας από 37% το 2004 σε μόλις 13,7% το 2008. Μετά από το 2008 αυξάνει λίγο, εντούτοις παραμένει πολύ χαμηλά.

Η Βουλγαρία όπως σχεδόν όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερο πρόβλημα με τον πληθωρισμό. Ειδικά μετά το 2009 ο πληθωρισμός (μετρημένος βάσει του δείκτη τιμών καταναλωτή) κυμαίνεται περί το 3%. Η ανεργία στη χώρα είναι σχετικά υψηλή (12,9% το 2012). Παρόλο που ο σχετικός δείκτης ακολούθησε σημαντικά φθίνουσα πορεία από το 2004 (12,1%) μέχρι το 2008 (5,6%), τα τελευταία χρόνια επανήλθε στα επίπεδα προ δεκαετίας.

Όσον αφορά στο εξωτερικό ισοζύγιο της Βουλγαρίας εκεί στοιχεία του 2012 (Bulgarian National Bank, 2013, σ.21) δείχνουν ότι συνολικά το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο

κίνησης κεφαλαίων ήταν θετικό κατά 8,6 εκατομμύρια ευρώ (0,1% του Α.Ε.Π.) από 536 εκ. ευρώ (1,4 του Α.Ε.Π.) το 2011. Η πτώση αυτή του εξωτερικού πλεονάσματος οφείλεται στη δημιουργία ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών κατά 528 εκ. ευρώ σε σχέση με πλεόνασμα το 2011 ύψους 39,2 εκ. ευρώ. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών προήλθε λόγω του αυξημένου εμπορικού ελλείμματος της χώρας το οποίο το 2012 ανήλθε στα 3,6 δισεκατομμύρια ευρώ. Το υψηλό αυτό έλλειμμα οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως η μειωμένη ζήτηση για βουλγαρικά προϊόντα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, λόγω της συνεχιζόμενης ύφεσης. Επίσης οι μεγάλες εισροές ξένων κεφαλαίων στη χώρα αύξησαν την εσωτερική ζήτηση στη χώρα, συνεπώς και τις εισαγωγές. Οι εξαγωγικοί τομείς της χώρας σημείωσαν τις εξής επιδόσεις: οι εξαγωγές ορυκτών και καυσίμων αυξήθηκαν κατά 5,2%, οι εξαγωγές βασικών μετάλλων έπεσαν κατά 1,9%, όπως και οι εξαγωγές της ομάδας «υφάσματα, δερμάτινα, ρούχα, υποδήματα κατά 1,4%».

Όσον αφορά στις άμεσες ξένες επενδύσεις πρόσφατα στοιχεία για τον Ιανουάριο του 2014 (Bulgarian National Bank, 2014, σ.1) δείχνουν ότι αυτές αυξήθηκαν κατά 58,3 εκ. ευρώ (0,1% του Α.Ε.Π.) σε σχέση με αύξηση κατά 70,8 εκ. ευρώ (0,2% του Α.Ε.Π.) την ίδια περίοδο του 2013. Συνολικά για το 2013 τα ξένα κεφάλαια που εισέρευσαν στην Βουλγαρία με τη μορφή άμεσων ξένων

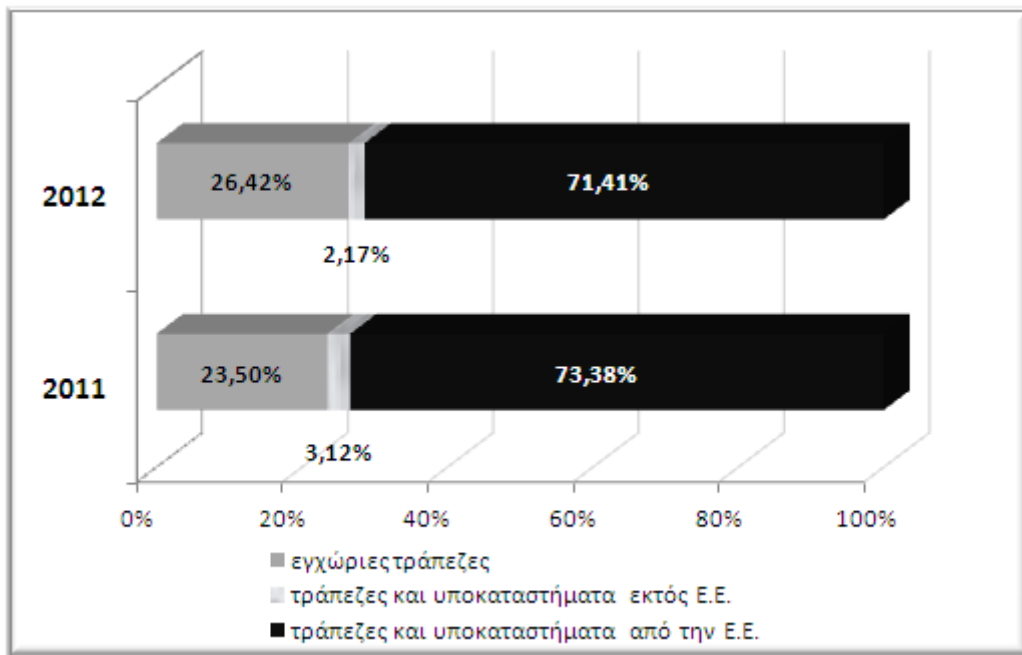
επενδύσεων ξεπέρασαν τα 957 εκ. ευρώ, αυξημένα κατά 19% σε σχέση με το 2012. Στις αρχές του 2014 οι χώρες με τις περισσότερες εισροές άμεσων ξένων κεφαλαίων στην Βουλγαρία είναι οι Βρετανικοί Παρθένοι Νήσοι²⁸ και η Ολλανδία, με 19,6% και 18,4% επί του συνόλου αντίστοιχα.

3.2.2 Χρηματοπιστωτικός Τομέας της Βουλγαρίας

Το 2012 το τραπεζικό σύστημα της Βουλγαρίας χαρακτηρίστηκε από ισχυρή αύξηση των αποταμιεύσεων και χαμηλή ζήτηση για πιστώσεις (Bulgarian National Bank 2013, σ.46). Οι αυξημένες αποταμιεύσεις των νοικοκυριών εκτίναξαν την ρευστότητα του τραπεζικού συστήματος και μείωσαν την εξάρτηση των θυγατρικών τραπεζών που λειτουργούν στη Βουλγαρία από τις ξένες μητρικές τράπεζες. Η συνολική κερδοφορία του τραπεζικού συστήματος αυξήθηκε σε σχέση με το 2011. Η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών ενισχύθηκε, παραμένοντας υψηλότερη από το μέσο ευρωπαϊκό όρο.

²⁸ Εδώ πρόκειται για off-shore εταιρίες που έχουν την έδρα τους στη συγκεκριμένη περιοχή.

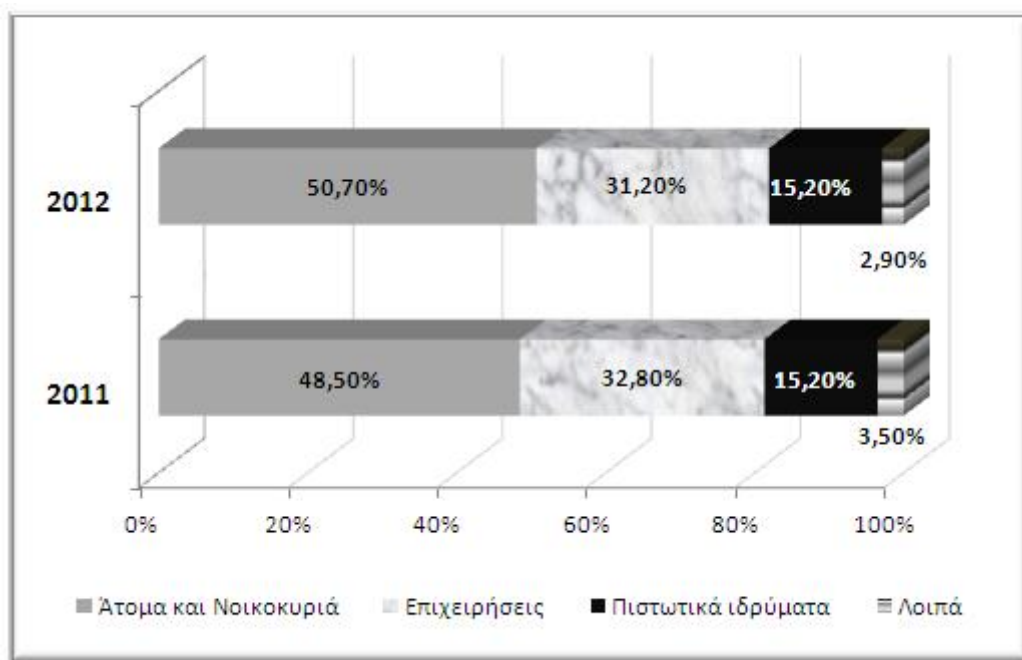
Διάγραμμα 3 (2): Μεριδίο αγοράς στο τραπεζικό σύστημα μεταξύ εγχώριων και ξένων τραπεζών

Πηγή: *Bulgarian National Bank (2013, σ.46)*

Το μεγαλύτερο μέρος του μεριδίου αγοράς του τραπεζικού συστήματος ανήκει σε ξένες τράπεζες. Για το 2012 οι ξένες τράπεζες από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέχουν το 71,41% του μεριδίου αγοράς, ενώ οι βουλγαρικές τράπεζες κατέχουν το 26,42%. Επίσης υπάρχει και ένας αριθμός τραπεζών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατέχουν ένα πολύ μικρό ποσοστό του μεριδίου αγοράς (2,17% το 2012). Σημειώνεται πώς σε σχέση με το 2011 το μερίδιο αγοράς αυξήθηκε ελαφρώς υπέρ των εγχώριων τραπεζών. Πρόσφατα στοιχεία για το 2013 δείχνουν μία περαιτέρω αύξηση του μεριδίου αγοράς των εγχώριων τραπεζών το οποίο ανήλθε στο 27,7% (Bulgarian National Bank, 2013β, σ.7)

Διάγραμμα 3 (3): Κατεύθυνση πιστώσεων²⁹

Πηγή: *Bulgarian National Bank (2013, σ.48)*

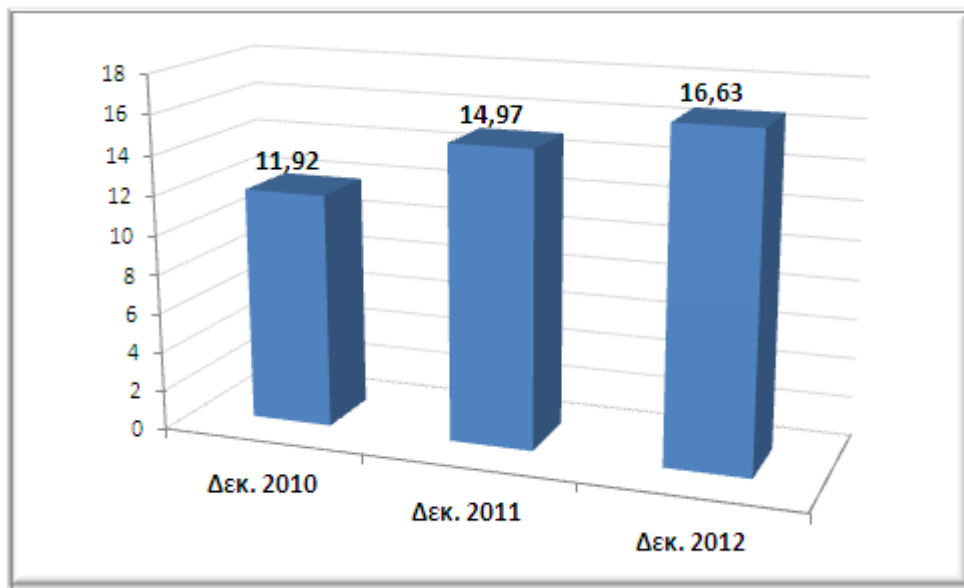
Οι τραπεζικές πιστώσεις στη Βουλγαρία κατευθύνονται κυρίως σε ιδιώτες και νοικοκυριά και αφορούν σε καταναλωτική και στεγαστική πίστη. Πάνω από τις μισές τραπεζικές χορηγήσεις κατευθύνθηκαν το 2012 σε ιδιώτες και νοικοκυριά. Το 31,2% των τραπεζικών χορηγήσεων κατευθύνθηκαν σε επιχειρήσεις, ενώ το 15,2% σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνονται τα δάνεια σε καθυστέρηση ως ποσοστό επί του συνόλου των χορηγήσεων. Όπως και στη Ρουμανία, αλλά και στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα «προβληματικά» δάνεια ακολουθούν αυξητική τάση. Στη Βουλγαρία τα δάνεια σε καθυστέρηση έχουν αγγίξει το 2012 το

²⁹ Η κατηγορία λοιπά αφορά σε υποβαθμισμένο χρέος των τραπεζών (subordinated debt) το οποίο χρησιμοποιείται ως μετοχικό κεφάλαιο.

ποσοστό του 16,63% σε σχέση με το σύνολο των δανειοδοτήσεων. Σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2010 η αύξηση στα «προβληματικά» δάνεια φθάνει το 40%, δηλαδή από 11,92% σε 16,63%. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Βουλγαρίας.

Διάγραμμα 3 (4): Δάνεια σε καθυστέρηση (% επί του συνόλου)

Πηγή: *Bulgarian National Bank (2013, σ.49)*

Όσον αφορά στην κερδοφορία των τραπεζών αυτή συνολικά αυξήθηκε την 31^η Δεκεμβρίου του 2012 σε σχέση με έναν χρόνο πριν 51 εκ. βουλγαρικά λεβ ή ποσοστό 10,8%. Η αύξηση αυτή είχε με τη σειρά της θετική επίπτωση στην απόδοση ιδίων κεφαλαίων (Return on Equity - ROE) και απόδοση επί του ενεργητικού (Return on Assets - ROA) των βουλγαρικών τραπεζών. Η απόδοση ιδίων κεφαλαίων αυξήθηκε από 4,93% τέλος του 2011 σε 5,29% τέλος του 2012. Η απόδοση επί ενεργητικού τις ίδιες ημερομηνίες

αυξήθηκε ελαφρά από 0,63 σε 0,66 (Bulgarian National Bank, 2013, σ.51).

Αναφορικά με την επάρκεια των κεφαλαίων του βουλγαρικού τραπεζικού συστήματος, σύμφωνα με την έκθεση της Εθνικής Τράπεζας της Βουλγαρίας (Bulgarian National Bank, 2013, σ.51), αυτή είναι ικανή ώστε να «απορροφά» τρέχοντες και νέους τραπεζικούς κινδύνους. Το συνολικό ποσοστό κεφαλαιακής επάρκειας το τέλος του 2012 έφθασε στο 16,64%, ποσοστό το οποίο αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.2.3 Alpha Bank Bulgaria Branch

Τον Ιούνιο του 1995 η τότε «Ιωνική και Λαϊκή Τράπεζα» άνοιξε υποκατάστημα στη Σόφια. Το Δεκέμβριο του 2000 μετά την εξαγορά της «Ιωνικής και Λαϊκής Τράπεζας» από την Alpha Bank το κατάστημα της Σόφιας μετονομάστηκε σε ALPHA BANK - Sofia Branch. Μετά τη σημαντική επέκταση των δραστηριοτήτων της Alpha στη Βουλγαρία η τράπεζα μετονομάστηκε το 2007 σε Alpha Bank-Branch Bulgaria. Δραστηριοποιείται τόσο στον τομέα της επιχειρηματικής πίστης όσο και της λιανικής τραπεζικής. Σήμερα η τράπεζα διαθέτει στη Βουλγαρία 86 υποκαταστήματα και 107 ATM σε όλη τη χώρα, ενώ το προσωπικό της τράπεζας ανέρχεται σε 791 υπαλλήλους.

Η εικόνα του βασικού ενεργητικού και παθητικού της τράπεζας Alpha Bank – Bulgaria Branch παρουσιάζεται στον πίνακα 3(10) που ακολουθεί. Συνολικά το δανειακό της χαρτοφυλάκιο το 2013 φτάνει τα 634 εκ. ευρώ, μειωμένο σε σχέση με το 2012 κατά 14,5%. Το 64,5% του συνόλου των δανείων αφορούν σε επιχειρηματική πίστη. Τα επιχειρηματικά δάνεια σε απόλυτο μέγεθος έφθασαν το 2013 τα 409 εκ. ευρώ, μειωμένα σε σχέση με το 2012 κατά 20,3%. Ελαφρά μείωση κατά 4,1% σε σχέση με το 2012 παρουσίασαν και τα στεγαστικά δάνεια της Alpha Bank Romania S.A., τα οποία αφορούν σε 154 εκ. ευρώ. Η μόνη κατηγορία δανείων η οποία σημείωσε ελαφρά αύξηση σε σχέση με το 2012 (5,2%) ήταν τα καταναλωτικά δάνεια, τα οποία ωστόσο σε απόλυτο μέγεθος δεν είναι πολύ υψηλά σε σχέση με τις υπόλοιπες κατηγορίες δανείων της τράπεζας. Η καταναλωτική πίστη της τράπεζας αφορά μόλις στο 11,4% του συνολικού της χαρτοφυλακίου και σε απόλυτο μέγεθος έφθασαν το 2013 τα 72 εκ. ευρώ. Τα καταναλωτικά δάνεια της τράπεζας θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα πεδίο σημαντικής ανάπτυξης και κερδοφορίας δεδομένου της σχετικά μικρής ανάπτυξης της χώρας σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι καταθέσεις της τράπεζας το 2013 ανήλθαν σε πάνω από 430 εκ. ευρώ, αυξημένες κατά 26% σε σχέση με το 2012. Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις της τράπεζας το 2013 διαμορφώθηκε σε

1,47 πολύ βελτιωμένος σε σχέση με το 2012 ο οποίος είχε διαμορφωθεί σε 2,18.

Πίνακας 3 (10): Στοιχεία 2012 & 2013 για δάνεια και καταθέσεις της Alpha Bank – Bulgaria Branch (εκ. €)

	2012	2013	Δ%
Δάνεια	742	634	-14,5%
- Στεγαστικά	161	154	-4,1%
- Καταναλωτική Πίστη	68	72	5,2%
- Επιχειρηματική Πίστη	513	409	-20,3%
Καταθέσεις	341	430	26%
Δείκτης Δανείων προς Καταθέσεις	2,18	1,47	-

Πηγή: Alpha Bank

Στον πίνακα 3(11) που ακολουθεί παρουσιάζονται βασικά οικονομικά στοιχεία της τράπεζας. Τα λειτουργικά έσοδα της τράπεζας ήταν μειωμένα σε σχέση με το 2012 σε ποσοστό 8,0% και διαμορφώθηκαν στα 45,4 εκ. ευρώ. Η τράπεζα το 2013 παρουσίασε μικρές ζημιές της τάξης των 100 χιλιάδων ευρώ. Το μερίδιο αγοράς της τράπεζας όσον αφορά στις συνολικές χορηγήσεις είναι σχεδόν μικρό και φθάνει το 2,2%. Ο δείκτης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας φθάνει το 25,5% το οποίο είναι υψηλότερο από τον μέσο όρο του ρουμανικού τραπεζικού συστήματος που κυμαίνεται περί του 20%, γεγονός που αποτελεί ένα σημείο ανησυχίας.

Πίνακας 3 (11): Βασικά Οικονομικά Στοιχεία 2013 της Alpha Bank – Bulgaria Branch (εκ. €)

	2013	2013-2012 (Δ%)
Λειτουργικά Έσοδα	45,4	-8,0%
Κέρδη Προ Φόρων	-0,1	-99,4%
Μερίδιο Αγοράς (Δάνεια)	2.2%	-
Μη εξυπηρετούμενα Δάνεια (% επί του συνόλου των δανείων)	25,5%	-

Πηγή: Alpha Bank

3.3 Σερβία

3.3.1 Μακροοικονομικά Στοιχεία της σερβικής οικονομίας

Η Δημοκρατία της Σερβίας είναι χώρα των κεντρικών Βαλκανίων και έχει πληθυσμό λίγο πάνω από 7,5 εκατομμύρια κατοίκους. Η χώρα δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά συμπεριλαμβάνεται στις χώρες που είναι υποψήφιες προς ένταξη. Το εθνικό της νόμισμα είναι το σερβικό δηνάριο.

Η Σερβία αποτελούσε ένα από τα ομόσπονδα μέρη της (Σοσιαλιστικής) Ομοσπονδίας της Γιουγκοσλαβίας η οποία δημιουργήθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Γιουγκοσλαβία άνηκε στις χώρες που χρησιμοποίησαν το οικονομικό μοντέλο του κεντρικού προγραμματισμού. Η δομή της οικονομίας εξελίχθηκε

πάνω σε τρεις βασικές οργανωσιακές καινοτομίες (Svetozar, 1996). Η πρώτη αφορά την περίοδο 1946-1951 και εισήχθη με τον Νόμο του Οικονομικού Προγραμματισμού το 1946, ο οποίος έθετε τις βασικές αρχές για τη διάρθρωση της Γιουγκοσλαβικής Οικονομίας. Το κεντρικό σημείο του νόμου ήταν ο πλήρης αποκλεισμός των οικονομικών κριτηρίων της "ελεύθερης αγοράς" (προσφορά, ζήτηση, τιμές κλπ.) και η λειτουργία της οικονομίας αποκλειστικά βάσει διοικητικών εντολών.

Η δεύτερη καινοτομία εισήχθη μερικά χρόνια αργότερα την περίοδο 1950-51 με νόμους βάσει των οποίων ξεκίνησε η σταδιακή χαλάρωση των διοικητικών εντολών και η μερική αντικατάστασή τους με οικονομικές αρχές, όπως για παράδειγμα η παροχή κινήτρων για επίτευξη στόχων της παραγωγής αντί εντολών-διαταγών. Έτσι μερικά χρόνια αργότερα (1957) η Γιουγκοσλαβική οικονομία είχε αρκετά στοιχεία ελεύθερης οικονομίας σε σχέση με τις υπόλοιπες σοσιαλιστικές χώρες³⁰.

Η τρίτη φάση της αναδιοργάνωσης (τρίτη καινοτομία) ξεκίνησε στα τέλη του 1962 και αφορούσε σημαντικές μεταρρυθμίσεις στην οικονομία οι οποίες ήταν προς την κατεύθυνση της ακόμα μεγαλύτερης απεξάρτησης των επιχειρήσεων από τον έλεγχο της

³⁰ Άλλα χαρακτηριστικά ήταν, μεταξύ άλλων, η εκκαθάριση ζημιωγόνων επιχειρήσεων, η απαγόρευση για συμφωνία τιμών μεταξύ επιχειρήσεων, η ανάπτυξη -έστω και περιορισμένη- του τραπεζικού συστήματος.

κεντρικής διοίκησης και της ενδυνάμωσης του ρόλου και της σημασίας του μηχανισμού της αγοράς.

Το 1991 ξεκίνησε η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και σταδιακά δημιουργήθηκαν έξι ανεξάρτητα κράτη (Ομοσπονδία Σερβίας-Μαυροβουνίου, Σλοβενία, Κροατία, ΠΓΔΜ, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Κόσοβο). Τέλος το 2006 η ομοσπονδία Σερβίας-Μαυροβουνίου μετά από δημοψήφισμα του Μαυροβουνίου διαλύθηκε και στη θέση της δημιουργήθηκαν δύο κράτη: της Σερβίας και του Μαυροβουνίου.

Η Σερβική οικονομία είναι μία από τις φτωχές οικονομίες της Ευρώπης με κατακεφαλήν εισόδημα που κυμαίνεται περί τα 5.700 δολάρια Η.Π.Α. (Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το συγκριτικά το κατακεφαλήν Α.Ε.Π. της Σερβίας σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρώπης των 28 χωρών, των οικονομιών της Ευρωζώνης και της Ελλάδας.

Πίνακας 3 (12): Κατακεφαλήν Α.Ε.Π. σε όρους αγοραστικής δύναμης

	2008	2009	2010	2011	2012
Ε.Ε. (28 χώρες)	100	100	100	100	100
Ευρωζώνη (18 χώρες)	109	108	109	109	108
Ελλάδα	93	94	88	80	75
<u>Σερβία</u>	<u>36</u>	<u>36</u>	<u>35</u>	<u>36</u>	<u>36</u>

Πηγή: Eurostat

Παρατηρούμε ότι το κατακεφαλήν εισόδημα της Σερβίας είναι πολύ κάτω από το μισό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς να διαφαίνεται κάποια τάση βελτίωσης. Σημειώνουμε ότι από τις τρεις χώρες που αναλύουμε στην παρούσα εργασία η Σερβική οικονομία είναι η φτωχότερη, αφού στον ίδιο δείκτη η Βουλγαρία έχει αγοραστική δύναμη 47 μονάδων και η Ρουμανία 50 μονάδων.

Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται βασικά μακροοικονομικά στοιχεία για την οικονομία της Σερβίας την τελευταία δεκαετία, όπως το ύψος του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, το δημοσιονομικό έλλειμμα ως ποσοστό του Α.Ε.Π., το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του Α.Ε.Π., ο ρυθμός πληθωρισμού και η ανεργία.

Πίνακας 3 (13): Βασικά Μακροοικονομικά Στοιχεία της οικονομίας της Σερβίας (2004-2012)

Σερβία	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Α.Ε.Π. (τρέχουσες τιμές σε δισ. €)	18,9	20,3	23,3	28,5	32,7	28,9	27,9	31,4	29,6
Ρυθμός αύξησης του Α.Ε.Π. (πραγματικό μέγεθος)	9,3	5,4	3,6	5,4	3,8	-3,5	1,0	1,6	-1,7
Δημοσιονομικό Έλλειμμα/ πλεόνασμα (% του Α.Ε.Π.)	Μ/Δ	1,03	-1,61	-1,97	-2,58	-4,46	-4,73	-4,94	-6,42
Δημόσιο Χρέος (% του Α.Ε.Π.)	50,94	50,69	40,09	31,17	26,87	34,02	43,47	45,97	59,04
Πληθωρισμός (%)	11,4	16,2	11,7	6,5	11,7	8,4	6,5	11	7,8
Ανεργία (% επί του εργατικού δυναμικού)	18,5	20,8	20,9	18,1	13,6	16,1	19,2	22,9	23,9

Πηγή: Eurostat

Όσον αφορά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Σερβίας αυτό τα τελευταία χρόνια κυμαίνεται στα 30 δισεκατομμύρια ευρώ, παρουσιάζοντας όμως διακυμάνσεις. Όπως αποκαλύπτεται από τον πραγματικό ρυθμό μεταβολής του Α.Ε.Π. η σερβική οικονομία μεγεθύνθηκε με σημαντικά υψηλούς ρυθμούς την περίοδο 2004-2008. Ο μέσος όρος μεγέθυνσης της εν λόγω περιόδου έφθασε ετησίως το 5,5%. Ωστόσο η οικονομία φαίνεται πως επλήγη από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, με αποτέλεσμα το 2009 να αντιμετωπίσει ύφεση της τάξεως του 3,5%. Την επόμενη διετία η οικονομία ανέκαμψε ελαφρώς, αλλά με χαμηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης, ενώ το 2012 ξαναγύρισε σε ύφεση της τάξης του 1,7%. Σύμφωνα με τους Sredojevic, Jelocnik and Subic (2011, σ.357) οι διακυμάνσεις αυτές της οικονομικής δραστηριότητας δεν μπορούν να βάλουν την χώρα σε τροχιά σταθερότητας τόσο οικονομική όσο και πολιτικής.

Στο δημοσιονομικό πεδίο η χώρα διατηρεί συνεχώς ελλείμματα από το 2006 τα οποία ολοένα διευρύνονται. Ειδικά το 2012 το δημοσιονομικό έλλειμμα της Σερβίας έφτασε το 6,42%. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την ανακοπή του ρυθμού μεγέθυνσης της οικονομίας έχει άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στο δημόσιο χρέος της χώρας, το οποίο το 2012 ανήλθε στο 59% του Α.Ε.Π., το υψηλότερο ποσοστό την τελευταία δεκαετία. Ειδικότερο το δημόσιο χρέος της Σερβίας ως ποσοστό του Α.Ε.Π. το 2004 βρισκόταν στο 51%. Από

τότε ξεκίνησε μία σταδιακή αποκλιμάκωση με αποτέλεσμα το 2008 να πέσει σημαντικά στο 27% του Α.Ε.Π. περίπου. Η πτώση του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του Α.Ε.Π. Δεν προκλήθηκε από τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος -το οποίο μάλιστα αυξήθηκε- αλλά από τη σημαντική αύξηση του Α.Ε.Π. της χώρας σε πραγματικούς όρους. Η αύξηση του δημοσίου χρέους ως ποσοστό του Α.Ε.Π. που προκλήθηκε από το 2009 και έπειτα οφείλεται στον αρνητικό συνδυασμό της αύξησης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, με την ανακοπή των υψηλών ρυθμών μεγέθυνσης της οικονομίας.

Εκτός από το δημόσιο χρέος εξαιρετικής σημασίας είναι επίσης το μακροοικονομικό μέγεθος του εξωτερικού χρέους, το οποίο ως ποσοστό του Α.Ε.Π. το Μάρτιο του 2013 αγγίζει το 87,3% ή σε απόλυτο μέγεθος τα 26,7 δισ. ευρώ. και αποτελεί μία πηγή ανησυχίας για την σερβική οικονομία (National Bank of Serbia, 2013β, σ.3). Ειδικά όσον αφορά στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, όπως αυτή της Σερβίας, το εξωτερικό χρέος έχει μεγάλη σημασία γιατί η σερβική κυβέρνηση δεν μπορεί να νομισματοποιήσει (monetise) αυτού του είδους χρέους με κοπή νέου χρήματος γιατί είναι εκπεφρασμένο σε ξένα νομίσματα. Το 50,5% του εξωτερικού χρέους των 26,7 δισ. ευρώ, αφορά σε χρέος του δημοσίου τομέα και το υπόλοιπο σε χρέος του ιδιωτικού τομέα (49,5%). Το εξωτερικό χρέος του ιδιωτικού τομέα αφορά σε χρέος των τραπεζών (3,8

δισεκατομμύρια ευρώ) και σε χρέος των ιδιωτικών επιχειρήσεων (9,4 δισ. ευρώ).

Η οικονομία της Σερβίας δεν καταγράφει καλές επιδόσεις -για δεδομένα Ευρωπαϊκής χώρας- ούτε στον τομέα του πληθωρισμού. Ο πληθωρισμός είτε παραμένει διψήφιος είτε κοντά στο 10% στα περισσότερα χρόνια της περιόδου 2004-2012. Το 2012 ο ρυθμός πληθωρισμού κινήθηκε στο 7,8%. Για να αντιμετωπίσει τον υψηλό πληθωρισμό η κεντρική τράπεζα της χώρας αύξησε διαδοχικά το βασικό επιτόκιο με αποτέλεσμα να φτάσει στο 11,25% (National Bank of Serbia, 2013).

Η Σερβία αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα με την ανεργία η οποία το 2012 ανήλθε στο 23,9%, το υψηλότερο ποσοστό που καταγράφεται την περίοδο 2004-2012. Η ανεργία ωστόσο από την αρχή της εν λόγω περιόδου και μέχρι την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 ακολουθούσε πτωτική πορεία, επικουρούμενη από το υψηλό ρυθμό αύξησης του Α.Ε.Π. Μετά την κρίση όμως όπως και το Α.Ε.Π. έτσι και η ανεργία επιδεινώθηκε με αυξητική τάση.

Όσον αφορά στο εξωτερικό ισοζύγιο η Σερβική οικονομία διατηρεί έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών το οποίο το 2012 ανήλθε στο 10,6% (National Bank of Serbia 2013, σ.27). Στον τομέα αυτό η οικονομία της Σερβίας έχει διαχρονικό πρόβλημα, αφού

καταγράφει υψηλά ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών συνεχώς τα τελευταία δέκα χρόνια.

3.3.2 Ο Χρηματοπιστωτικός Τομέας της Σερβίας

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας στη Σερβία βρίσκεται σε φάση σταθεροποίησης σε σχέση με την ανάπτυξη που υπήρξε τα τελευταία χρόνια. Το 2013 στη Σερβία λειτουργούσαν 32 τραπεζικά ιδρύματα, 16 εταιρίες leasing, 28 ασφαλιστικές εταιρίες και 9 ιδιωτικά συνταξιοδοτικά ταμεία. Βέβαια ο χρηματοπιστωτικός τομέας στη Σερβία παραμένει τραπεζικό-κεντρικός, αφού οι 32 τράπεζες κατέχουν πάνω από το 92% του μεριδίου αγοράς του χρηματοπιστωτικού τομέα (βλ. παρακάτω πίνακα).

Πίνακας 3 (14): Η δομή του χρηματοπιστωτικού τομέα στη Σερβία

	Δεκ. 2011		Δεκ. 2012	
	Αριθμός	Μερίδιο αγοράς (%)	Αριθμός	Μερίδιο αγοράς (%)
Τράπεζες	33	92,4	32	92,7
Εταιρίες Leasing	17	2,8	16	2,3
Ασφαλιστικές Εταιρίες	28	4,4	28	4,5
Ιδιωτικά Συνταξιοδοτικά Ταμεία	9	0,4	9	0,5
Σύνολο	87	100,0	85	100,0

Πηγή: (National Bank of Serbia, 2013, σ.45)

Όπως και στις άλλες δύο υπό εξέταση χώρες, ο τραπεζικός τομέας στη Σερβία κυριαρχείται από ξένες τράπεζες. Οι ξένες τράπεζες αριθμούν σε είκοσι μία και κατέχουν πάνω από το 75% του

συνολικού τραπεζικού ενεργητικού. Οι εγχώριες τράπεζες είναι έντεκα εκ των οποίων οκτώ υπό δημόσιο έλεγχο και τρεις υπό ιδιωτικό. Οι έντεκα αυτές τράπεζες μοιράζονται το υπόλοιπο 25% του συνολικού τραπεζικού ενεργητικού.

Πίνακας 3 (15): Ιδιοκτησιακό καθεστώς των τραπεζών στη Σερβία (2012)

	Αριθμός	Αξία Ενεργητικού (εκ. δηνάρια)	% επί του Συνόλου του ενεργητικού
Εγχώριες Τράπεζες	11	716,109	24,9
- Δημόσιες	8	521,701	18,1
- Ιδιωτικές	3	194,408	6,8
Ξένες Τράπεζες	21	2,163,410	75,1
Σύνολο	32	2,879,519	100,00

Πηγή: (National Bank of Serbia 2013, σ.46)

Όσον αφορά στη συγκέντρωση των τραπεζικών εργασιών ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την εικόνα που υπάρχει στο σερβικό τραπεζικό σύστημα. Η συγκέντρωση είναι αρκετά υψηλή, αφού λιγότερο από το 1/3 των τραπεζών στη Σερβία κατέχει πάνω από το 73% της αξίας τόσο των δανείων, όσο και των καταθέσεων. Σημειώνεται ότι οι πέντε από τις τριάντα δύο τράπεζες στη Σερβία κατέχουν πάνω από το 50% των δανείων και το 48,5% των καταθέσεων.

Πίνακας 3 (16): Συγκέντρωση τραπεζικών εργασιών (%)

	Δεκ. 2011	Δεκ. 2012
Μερίδιο Δανείων		
Μεγαλύτερη Τράπεζα	16,9	15,4
Πέντε Μεγαλύτερες Τράπεζες	50,3	50,9
Δέκα Μεγαλύτερες Τράπεζες	71,9	73,3
Μερίδιο Καταθέσεων		
Μεγαλύτερη Τράπεζα	15,4	15,4
Πέντε Μεγαλύτερες Τράπεζες	48,4	48,5
Δέκα Μεγαλύτερες Τράπεζες	72,0	73,2

Πηγή: (National Bank of Serbia 2013, σ.48)

Η κερδοφορία συνολικά του τραπεζικού συστήματος πολλαπλασιάστηκε τέλος του 2012 σε σχέση με τέλος του 2011. Από 1,2 δισεκατομμύρια δηνάρια τέλος του 2011 η συνολική κερδοφορία εκτινάχθηκε στα 11,65 δισ. Τα κέρδη αυτά μοιράστηκαν σε είκοσι μία από τις τριάντα δύο τράπεζες, ενώ οι υπόλοιπες έντεκα κατέγραψαν ζημιές. Σημειώνουμε ωστόσο ότι το 41% της συνολική κερδοφορίας επιτεύχθηκε από μόλις δύο τράπεζες, οι οποίες είχαν μαζί κέρδη της τάξεως των 4,8 δισεκατομμυρίων δηναρίων.

Πίνακας 3 (17): Αποτελέσματα Τραπεζικού Συστήματος

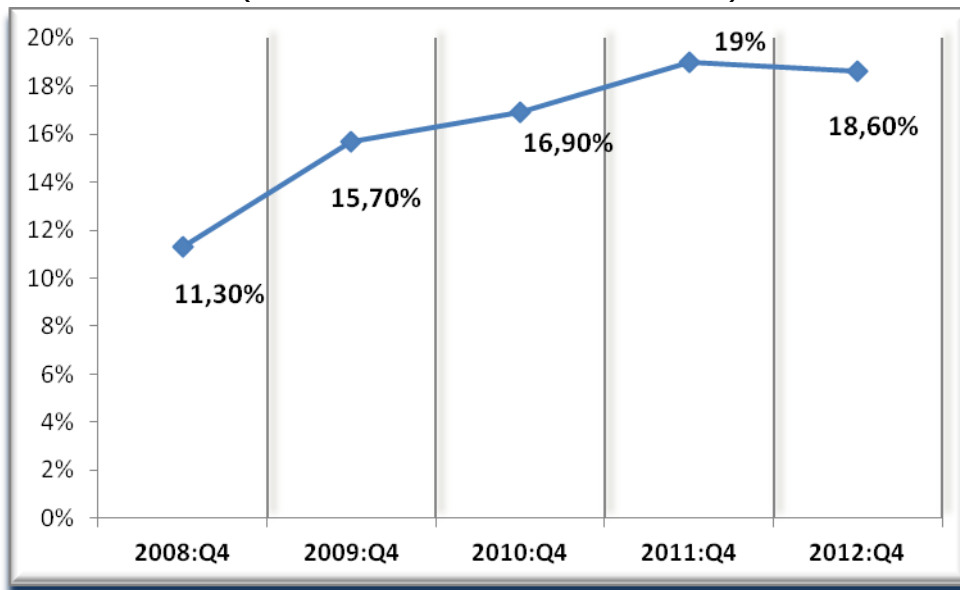
	Δεκ. 2011		Δεκ. 2012	
	Ποσό (σε εκ. δηνάρια)	Αριθμός Τραπεζών	Ποσό (σε εκ. δηνάρια)	Αριθμός Τραπεζών
1. Κέρδη	40.673	21	39.528	21
2. Ζημιές	39.421	12	27.874	11
Καθαρό αποτέλεσμα (1-2)	1.252	33	11.654	32

Πηγή: (National Bank of Serbia, 2013, σ.53)

Αυτό που επηρεάζει σημαντικά αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών που λειτουργούν στη Σερβία είναι τα δάνεια σε καθυστέρηση (Non Performing Loans – NPL's). Τα προβληματικά αυτά δάνεια τέλος του 2012 έφτασαν το 18,6% του συνόλου των δανείων, ελαφρώς μειωμένο ποσοστό από το 2011, ποσοστό το οποίο είναι αρκετά υψηλό και πηγή ανησυχίας για τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος. Σύμφωνα με την κεντρική τράπεζα της Σερβίας (National Bank of Serbia, 2012, σ.3) η εικόνα αυτή δεν φαίνεται να βελτιώνεται στο προσεχές μέλλον. Η πραγματική μείωση των μισθών³¹ σε συνδυασμό με την μείωση της απασχόλησης το 2012, προκαλεί σταδιακή μείωση του βιοτικού επιπέδου στη Σερβία. Η συνέχιση της τάσης αυτής θα έχει αναπόφευκτα αρνητική επίδραση στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, συνεπώς και στην εξυπηρέτηση των δανειακών τους υποχρεώσεων, με αποτέλεσμα την περαιτέρω επιδείνωση των τραπεζικών χαρτοφυλακίων και των δανείων σε καθυστέρηση (NPLs).

³¹ Η ετήσια ονομαστική αύξηση των μισθών στη Σερβία υπολείπεται κατά μέσο όρο του ετήσιου ρυθμού πληθωρισμού γεγονός που προκαλεί πραγματική μείωση μισθών.

Διάγραμμα 3 (5): Δάνεια σε καθυστέρηση
(% επί του συνόλου των δανείων)

Πηγή: (National Bank of Serbia, 2012, σ.55)

3.3.3 Alpha Bank A.D. Srbija

Η παρουσία της Alpha στη Σερβία χρονολογείται από το 2002. Έτος σταθμός για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της στη Σερβία ήταν το 2005 με την απόκτηση της έβδομης μεγαλύτερης σερβικής τράπεζας, της Jubanka, η οποία μετονομάστηκε σε Alpha Bank Beograd και εν συνεχεία σε Alpha Bank Srbija. Η εξαγορά της Jubanka στοίχισε 152 εκ. ευρώ ποσό κατατάσσει τη συγκεκριμένη επένδυση ως μία από τις μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις που έγιναν ποτέ στη Σερβία. Το δίκτυο των καταστημάτων της τράπεζας αριθμεί 101 καταστήματα και 170 ATM. Το προσωπικό που απασχολείται στην Alpha Bank Srbija φθάνει στους 1.300 εργαζομένους.

Η εικόνα του βασικού ενεργητικού και παθητικού της τράπεζας Alpha Bank A.D. Srbija παρουσιάζεται στον πίνακα 3(18) που ακολουθεί. Συνολικά το δανειακό της χαρτοφυλάκιο το 2013 φτάνει τα 734 εκ. ευρώ, ελαφρά μειωμένο σε σχέση με το 2012 κατά 5,9%. Το 55% περίπου του συνόλου των δανείων αφορούν σε επιχειρηματική πίστη. Τα επιχειρηματικά δάνεια σε απόλυτο μέγεθος έφθασαν το 2013 τα 401 εκ. ευρώ, ελαφρά μειωμένα σε σχέση με το 2012 κατά 5,2%. Ελαφρά μείωση κατά 1,1% σε σχέση με το 2012 παρουσίασαν και τα στεγαστικά δάνεια της Alpha Bank Romania S.A., τα οποία αφορούν σε 197 εκ. ευρώ. Υψηλή σχετικά μείωση κατά 13,8% σημείωσε η καταναλωτική πίστη σε σχέση με το 2012. Τα καταναλωτικά δάνεια της τράπεζας το 2013 διαμορφώθηκαν σε 136 εκ. ευρώ.

Οι καταθέσεις της τράπεζας το 2013 ήταν 469 εκ. ευρώ, μειωμένες κατά 19,9% σε σχέση με το 2012. Η σημαντική αυτή διαρροή καταθέσεων αποτελεί ένα πεδίο ανησυχίας για την τράπεζα. Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις της τράπεζας το 2013 διαμορφώθηκε σε 1,57 επιδεινωμένος σε σχέση με το 2012, ο οποίος ήταν 1,33.

Πίνακας 3 (18): Στοιχεία 2012 & 2013 για δάνεια και καταθέσεις της Alpha Bank A.D. Srbija (εκ. €)

	2012	2013	Δ%
Δάνεια	780	734	-5,9%
- Στεγαστικά	199	197	-1,1%
- Καταναλωτική Πίστη	158	136	-13,8%
- Επιχειρηματική Πίστη	423	401	-5,2%
Καταθέσεις	586	469	-19,9%
Δείκτης Δανείων προς Καταθέσεις	1,33	1,57	-

Πηγή: Alpha Bank

Στον πίνακα 3(19) που ακολουθεί παρουσιάζονται βασικά οικονομικά στοιχεία της τράπεζας. Τα λειτουργικά έσοδα της τράπεζας ήταν σημαντικά αυξημένα σε σχέση με το 2012 σε ποσοστό 21,3% και διαμορφώθηκαν στα 49,9 εκ. ευρώ. Η κερδοφορία της τράπεζας επλήγη σημαντικά το 2013 και ως εκ τούτου παρουσίασε μεγάλες ζημιές, για δεύτερη συνεχή χρονιά, της τάξης των 5,7 εκ. ευρώ. Το μερίδιο αγοράς της τράπεζας όσον αφορά στις συνολικές χορηγήσεις φθάνει το 4,4%. Ο δείκτης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας ανέρχεται στο 19,4% το οποίο κυμαίνεται στον μέσο όρο του ρουμανικού τραπεζικού συστήματος το οποίο βρίσκεται στο 19% περίπου.

Πίνακας 3 (19): Βασικά Οικονομικά Στοιχεία 2013 της Alpha Bank A.D.
Srbija (εκ. €)

	2013	2013-2012 (Δ%)
Λειτουργικά Έσοδα	49,9	21,3%
Κέρδη Προ Φόρων	-5,7	-61,7%
Μερίδιο Αγοράς (Δάνεια)	4,4%	-
Μη εξυπηρετούμενα Δάνεια (% επί του συνόλου των δανείων)	19,4%	-

Πηγή: Alpha Bank

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT (Strengths-Δυνατότητες, Weaknesses-Αδυναμίες, Opportunities-Ευκαιρίες, Threats-Απειλές) αποτελεί μέθοδο αξιολόγησης των δυνατοτήτων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών οι οποίες αφορούν τη λειτουργία μίας επιχείρησης, ενός επενδυτικού σχεδίου κλπ. "Πατέρας" της μεθόδου θεωρείται ο Albert Humphrey κατά τη διάρκεια έρευνας τους στο "Ερευνητικό Ινστιτούτο" του Πανεπιστημίου του Stanford την δεκαετία του '70.

Ειδικότερα αξιολογούνται:

Οι δυνατότητες: χαρακτηριστικά της επιχείρησης ή του επενδυτικού σχεδίου τα οποία δίνουν πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών ή εναλλακτικών σχεδίων.

Οι αδυναμίες: χαρακτηριστικά της επιχείρησης ή του επενδυτικού σχεδίου από τα οποία προκύπτουν μειονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών ή εναλλακτικών σχεδίων.

Οι ευκαιρίες: στοιχεία τα οποία η επιχείρηση θα εκμεταλλευτεί προς το συμφέρον της.

Οι απειλές: στοιχεία που υπάρχουν στο ευρύτερο περιβάλλον (οικονομικό, πολιτικό, επιχειρησιακό κλπ) τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα στην επιχείρηση ή στο επενδυτικό σχέδιο.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η συνοπτική ανάλυση SWOT:

<p style="text-align: center;">ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η μητρική εταιρία αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους τραπεζικούς ομίλους στην Ελλάδα. 2. Ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια της μητρικής μετά την ανακεφαλοποίηση. 3. Προσφέρει όλη την γκάμα των τραπεζικών και επενδυτικών προϊόντων στις υπό εξέταση χώρες. (ενδεικτικά προσωπική τραπεζική, διαχείριση περιουσίας, τραπεζική μεγάλων επιχειρήσεων, πιστωτικές κλπ). 4. Ανάκαμψη της ελληνική και ευρωπαϊκής οικονομίας. 5. Δραστηριότητα σε χώρες με συγγενή κουλτούρα. 	<p style="text-align: center;">ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Το μερίδιο αγοράς στις υπό εξέταση χώρες παραμένει σχετικά περιορισμένο. 2. Μικρή γεωγραφική διασπορά. Δραστηριότητα κυρίως στις χώρες των Βαλκανίων. 3. Υψηλός δείκτης επισφαλειών στις υπό εξέταση χώρες.
<p style="text-align: center;">ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η ζήτηση για λιανική τραπεζική (καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες κλπ) αναμένεται να αυξηθεί εφόσον ανακάμψουν οι οικονομίες της Ρουμανίας, Βουλγαρίας και Σερβίας. 2. Υπάρχει σχετική ισχυρή καταθετική βάση στις υπό εξέταση χώρες η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για νέες χορηγήσεις. 3. Μέρος του δανειακού χαρτοφυλακίου μπορεί να τιτλοποιηθεί (securitization) και να πωληθεί σε επενδυτές. 4. Τα προβληματικά δάνεια μπορούν να αναδιοργανωθούν. 	<p style="text-align: center;">ΑΠΕΙΛΕΣ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η ύφεση να συνεχιστεί πανευρωπαϊκά περιορίζοντας την πιστωτική επέκταση. 2. Συναλλαγματικός κίνδυνος. Μία μεγάλη υποτίμηση των νομισμάτων των χωρών της Ρουμανίας, Βουλγαρίας και Σερβίας θα πλήξει την κερδοφορία της μητρικής. 3. Περιορισμός των καταθέσεων για να στηριχθεί η κατανάλωση των νοικοκυριών και λόγω της φυγής κεφαλαίων στο εξωτερικό.

Ειδικότερα η τράπεζα Alpha Bank στα Βαλκάνια διαθέτει τις εξής δυνατότητες:

1. Η μητρική εταιρία αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους τραπεζικούς ομίλους στην Ελλάδα. Πράγματι η Alpha Bank αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα και παλαιότερα τραπεζικά ιδρύματα στην Ελλάδα. Διατηρεί διαχρονικά υψηλό μερίδιο αγοράς τόσο όσον αφορά στις καταθέσεις όσο και όσον αφορά στις χορηγήσεις. Τα τελευταία χρόνια παρά το γεγονός ότι επλήγη από την κρίση χρέους της ευρωζώνης έχει ανακεφαλαιοποιηθεί πλήρως παραμένοντας μία από τις μεγαλύτερες συστημικές τράπεζες στην Ελλάδα. Η ισχυρή μητρική εταιρία στην Ελλάδα δημιουργεί μία υψηλή δυναμική και για τις θυγατρικές της τράπεζας στα Βαλκάνια.

2. Ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια της μητρικής μετά την ανακεφαλοποίηση. Μετά την ανακεφαλοποίηση ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας στην Ελλάδα παραμένει αρκετά υψηλότερα από τον κατώτατο προσδιορισμένο και μάλιστα υψηλότερα από τον μέσο όρο. Αν υποθέσουμε ότι η ελληνική οικονομία θα ανακάμψει όπως εξάλλου και η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών, η μητρική θα έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει κεφαλαιακά τις θυγατρικές της στο εξωτερικό.

3. Προσφέρει όλη την γκάμα των τραπεζικών και επενδυτικών προϊόντων στις υπό εξέταση χώρες (ενδεικτικά προσωπική τραπεζική, διαχείριση περιουσίας, τραπεζική μεγάλων επιχειρήσεων,

πιστωτικές κλπ). Έχει δηλαδή μεγάλη διασπορά σε χορηγήσεις, αλλά και σε επενδυτικά και καταθετικά προϊόντα, στοχεύοντας σε ποικίλες ομάδες πελατών.

4. Ανάκαμψη της ελληνική και ευρωπαϊκής οικονομίας. Τα τραπεζικά κέρδη είναι άμεσα συνδεδεμένα με την πορεία της οικονομίας. Ήδη στην Ευρώπη έχει ανοίξει ο διάλογος για τον περιορισμό των πολιτικών λιτότητας που θα σημάνει και την βελτίωση των οικονομικών δεικτών. Οι θετικοί ρυθμοί μεγέθυνσης των ευρωπαϊκών οικονομιών θα βελτιώσουν τα οικονομικά αποτελέσματα της Alpha Bank τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

5. Δραστηριότητα σε χώρες με συγγενή κουλτούρα. Η επιλογή επέκτασης της Alpha Bank δεν ήταν τυχαία. Πέραν των ευκαιριών που δημιουργούσε το οικονομικό περιβάλλον στις υπό εξέταση χώρες, ο πληθυσμός των χωρών αυτών διαθέτει κοινά χαρακτηριστικά με τον πληθυσμό της Ελλάδας. Η κοινή, σε πολλά σημεία, κουλτούρα βοηθάει στην επέκταση της Alpha Bank στις χώρες των Βαλκανίων.

Από την άλλη πλευρά δεν λείπουν και οι αδυναμίες της τράπεζας. Οι πιο σημαντικές αναλύονται ως εξής:

1. Το μερίδιο αγοράς στις υπό εξέταση χώρες παραμένει σχετικά περιορισμένο. Παρά τις δυνατότητες που αναπτύχθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους οι θυγατρικές της Alpha Bank δεν

έχουν καταφέρει να επικρατήσουν όσον αφορά στο μερίδιο αγοράς. Στη Ρουμανία το μερίδιο αγοράς της θυγατρικής φθάνει το 5,8%, το οποίο είναι ικανοποιητικό έχοντας όμως περιθώριο περαιτέρω ανάπτυξης. Στη Βουλγαρία παραμένει σχετικά χαμηλό στο 2,2%, ενώ στη Σερβία το μερίδιο αγοράς της θυγατρικής όσον αφορά στις χρηματοδοτήσεις φθάνει το 4,4%.

2. Μικρή γεωγραφική διασπορά. Δραστηριότητα κυρίως στις χώρες των Βαλκανίων. Αποτελεί αδυναμία του ομίλου για επέκταση σε άλλες πρώην αναπτυσσόμενες χώρες της κεντρικής Ευρώπης, όπως Τσεχία, Σλοβακία, Ουγγαρία κλπ. Η μεγαλύτερη επέκταση θα σήμαινε και μεγαλύτερη διασπορά των κινδύνων αλλά και ποικιλία στις πηγές κερδοφορίας της τράπεζας.

3. Υψηλός δείκτης επισφαλειών στις υπό εξέταση χώρες. Η οικονομική κρίση στον πυρήνα των χωρών της Ευρώπης, επηρέασε αρνητικά και τις οικονομίες των Βαλκανίων. Η Τα ροβλήματα στις οικονομίες αυτές επέδασαν αρνητικά και στα τραπεζικά συστήματα με αποτέλεσμα να αυξηθούν σημαντικά οι τραπεζικές επισφάλειες. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στη Ρουμανία, Βουλγαρία και Σερβία ανέρχονται στο ποσοστό του 14,4%, 25,5% και 19,4% αντίστοιχα.

Οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται στον όμιλο από τις δραστηριότητες των θυγατρικών στα Βαλκάνια αναλύονται ως εξής:

1. Η ζήτηση για λιανική τραπεζική (καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες κλπ) αναμένεται να αυξηθεί εφόσον ανακάμψουν

οι οικονομίες της Ρουμανίας, Βουλγαρίας και Σερβίας. Πράγματι η κατανάλωση σε αυτές τις χώρες παραμένει σχετικά χαμηλή τουλάχιστον σε σχέση με τις αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης. Η ανάκαμψη των οικονομιών τους θα αποτελέσει ευκαιρία για την αύξηση της πιστωτικής επέκτασης στη λιανική τραπεζική.

2. Υπάρχει σχετικά ισχυρή καταθετική βάση στις υπό εξέταση χώρες η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για νέες χορηγήσεις. Οι συνολικές καταθέσεις των θυγατρικών της Alpha Bank στη Ρουμανία, Βουλγαρία και Σερβία ξεπερνούν τα 2,3 δισεκατομμύρια ευρώ με αυξητική τάση, το οποίο μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία περαιτέρω ανάπτυξης των τραπεζικών εργασιών.

3. Μέρος του δανειακού χαρτοφυλακίου μπορεί να τιτλοποιηθεί (securitization) και να πωληθεί σε επενδυτές. Η τιτλοποίηση δανείων αποτελεί μία τραπεζική πρακτική η οποία έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις τις τελευταίες δεκαετίες. Παραταύτα οι τράπεζες των Βαλκανίων δεν έχουν ακόμα μεγάλη εμπειρία στην τιτλοποίηση. Έτσι η τιτλοποίηση θα μπορούσε να αποτελεί μία ευκαιρία ανάπτυξης, διότι η τράπεζα μεταφέρει τους τραπεζικούς κινδύνους στους επενδυτές που αγοράζουν τους τίτλους, ενώ ταυτόχρονα αντλεί νέα κεφάλαια από την πώληση των τίτλων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για νέες χορηγήσεις.

4. Τα προβληματικά δάνεια μπορούν να αναδιοργανωθούν. Οι θυγατρικές του ομίλου στα Βαλκάνια μπορούν να εκπονήσουν σχέδια

για αναδιοργάνωση μέρους του προβληματικού χαρτοφυλακίου τους. Έτσι σε συνεργασία με τους πελάτες τους (νοικοκυριά και επιχειρήσεις) μέρος του προβληματικού χαρτοφυλακίου μπορεί να γίνει υγιές και αν εξυπηρετείται κανονικά.

Ωστόσο δεν λείπουν και οι απειλές για την δραστηριότητα των θυγατρικών της τράπεζας στην Ρουμανία Βουλγαρία και Σερβία:

1. Η ύφεση να συνεχιστεί πανευρωπαϊκά περιορίζοντας την πιστωτική επέκταση. Ίσως αποτελεί τη σημαντικότερη απειλή και πηγάζει από τις εύθραυστες οικονομίες των χωρών των Βαλκανίων. Η περαιτέρω ύφεση στην Ευρώπη θα οδηγήσει σε κάμψη και τις οικονομίες των Βαλκανίων και ενδέχεται να επιβαρύνει τόσο την κερδοφορία των τραπεζών όσο και την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου τους.

2. Συναλλαγματικός κίνδυνος. Μία μεγάλη υποτίμηση των νομισμάτων των χωρών της Ρουμανίας, Βουλγαρίας και Σερβίας θα πλήξει την κερδοφορία της μητρικής. Πράγματι οι χώρες αυτές βρίσκονται εκτός της ευρωζώνης με αποτέλεσμα τα κέρδη που δημιουργούνται εκεί να υπόκεινται σε συναλλαγματικά κίνδυνο μέχρι να επαναπατριστούν στην Ελλάδα. Μία μεγάλη υποτίμηση των εθνικών νομισμάτων θα πλήξει αναλογικά τα κέρδη της ελληνικής μητρικής.

3. Περιορισμός των καταθέσεων για να στηριχθεί η κατανάλωση των νοικοκυριών και λόγω της φυγής κεφαλαίων στο

εξωτερικό. Ενώ το ύψος των καταθέσεων είναι σημαντικό στις θυγατρικές της τράπεζας στα Βαλκάνια, αυτό υπόκειται σε κίνδυνο συρρίκνωσης. Η συρρίκνωση αυτή κατά βάση μπορεί να προέλθει από δύο παράγοντες. Ο πρώτος είναι η αύξηση της κατανάλωσης εις βάρος των καταθέσεων εκ μέρους των νοικοκυριών, αλλά και η ανάληψη καταθέσεων από επιχειρήσεις για να χρησιμοποιηθούν να καλύψουν τρέχουσες ανάγκες (κεφάλαιο κίνησης). Ο δεύτερος είναι η φυγή καταθέσεων προς “ασφαλείς παραδείσους” (Ελβετία, Αυστρία, Γερμανία κλπ) από μεγαλοκαταθέτες των χωρών αυτών σε περίπτωση που κλονιστεί η εμπιστοσύνη στα τραπεζικά τους συστήματα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην παρούσα εργασία επιχειρήθηκε να αποτυπωθεί η δραστηριότητα της τράπεζας Alpha Bank με έμφαση στην παρουσία της στο εξωτερικό και ειδικά σε τρεις χώρες των Βαλκανιών: Ρουμανία, Βουλγαρία, Σερβία.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναφερθήκαμε στο οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται η Alpha Bank και ασχοληθήκαμε με την ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια δίνοντας έμφαση στις πρόσφατες εξελίξεις. Στη συνέχεια αναλύσαμε την κατάσταση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, όπως διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια και μετά την κρίση του χρέους στην Ευρώπη.

Πιο συγκεκριμένα αναλύσαμε την κατάσταση που επικρατεί στο ελληνικό οικονομικό περιβάλλον ειδικά μετά την εκδήλωση της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους του 2010. Σε μακροοικονομικό επίπεδο και το 2013 η ελληνική οικονομία διάνυσε άλλη μία δύσκολη χρονιά με έκτη συνεχή χρονιά ύφεσης και πολύ υψηλή ανεργία. Όσον αφορά στο Α.Ε.Π. η τετραετία 2010-2013 χαρακτηρίστηκε από σωρευτική υποχώρηση (σε σταθερές τιμές) του ΑΕΠ κατά 20,4% και του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών κατά περισσότερο από 30%. Η συρρίκνωση αυτή, ανάλογη της οποίας σε μέγεθος δεν έχει καταγραφεί μεταπολεμικά σε άλλη οικονομία του ΟΟΣΑ, έλαβε χώρα ταυτόχρονα με την προσπάθεια για εξάλειψη των εκτεταμένων

ανισορροπιών στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης και στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών, οι οποίες υπήρξαν και οι αφορμές για την εκδήλωση της κρίσης.

Σε αυτό το πολύ δυσμενές οικονομικό περιβάλλον ήταν αναμενόμενο ότι οι επιδόσεις των ελληνικών τραπεζών θα ήταν κακές καθόλη τη διάρκεια της κρίσης. Πράγματι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα επηρεάστηκε έντονα αρνητικά από την «ευρωπαϊκή κρίση χρέους» που ξέσπασε το 2010 με επίκεντρο την Ελλάδα. Όλες οι ελληνικές τράπεζες υπέστησαν σοβαρές ζημιές κατά τη διάρκεια της κρίσης με αποτέλεσμα να πληγούν τα ίδια κεφάλαια τους. Το πλήγμα στις ελληνικές τράπεζες προήλθε κυρίως από δύο «πηγές». Αφενός η μεγάλη ύφεση που προκλήθηκε στην ελληνική οικονομία από την εφαρμογή του «μνημονίου» μείωσε σημαντικά το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και την κερδοφορία των επιχειρήσεων. Αποτέλεσμα αυτών ήταν η σημαντική αύξηση των δανείων σε καθυστέρηση (Non Performing Loans- NPLs) συνεπώς και των επισφαλειών στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια. Αφετέρου το «κούρεμα» των ομολόγων του ελληνικού δημοσίου σε ποσοστό πάνω του 50% έπληξε τις ελληνικές τράπεζες οι οποίες κατείχαν σημαντικό μέρος των ομολόγων αυτών στα χαρτοφυλάκια τους.

Το τόσο δυσμενές κλίμα για το σύνολο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος επηρέασε και την Alpha Bank τόσο όσον αφορά στην κερδοφορία όσο και στα «προβληματικά δάνεια», αλλά

και τους υπόλοιπους τραπεζικούς δείκτες. Η αναφορά στα οικονομικά αποτελέσματα του ομίλου, στην ιστορία του και στις δραστηριότητές τους αναπτύχθηκε στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας. Όσον αφορά ειδικά στα οικονομικά αποτελέσματα του ομίλου αξίζει να σημειωθεί ότι το 2013 κάποιοι από αυτούς τους δείκτες παρουσίασαν μια κάποια βελτίωση σε σχέση με τις χρονιές, από το ξέσπασμα της κρίσης και μετά.

Συγκριτικά με το 2012 τα βασικά στοιχεία της τράπεζας κινήθηκαν το 2013 ως εξής: κατάφερε να περιορίσει σημαντικά τις ζημιές, οι οποίες από 1,3 δισ. περίπου το 2012, μειώθηκαν σε 1 δισ. ευρώ. Οι ζημιές το 2013 περιορίζονται ακόμα περισσότερο αν ληφθεί υπόψη η αναβαλλόμενη φορολογία 701,2 εκ. ευρώ η οποία μειώνει τις ζημιές της τράπεζας στα 303,7 εκ. Ευρώ. Στο πεδίο των εσόδων η κατάσταση ήταν επίσης βελτιωμένη σε σχέση με το 2012. Η βασική πηγή εσόδων της τράπεζας, αυτή από τόκους, αυξήθηκε κατά 19,8% σε σχέση με το 2012 και διαμορφώθηκε το 2013 σε 1,7 δισ. ευρώ περίπου. Επιπλέον όλες οι άλλες πηγές εσόδων της τράπεζας (προμήθειες, χρηματοοικονομικές λειτουργίες, λοιπά) είναι βελτιωμένες σε σχέση με το 2012. Το συνολικό ενεργητικό της τράπεζας το 2013 ανήλθε στα 73,7 δισεκατομμύρια ευρώ, αυξημένο κατά 26,5% σε σχέση με το 2012. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά βάση στην αύξηση των χορηγήσεων δανείων, τόσο ως καθαρή αξία όσο και ως ακαθάριστη. Εντούτοις ο δείκτης καθυστερήσεων της

τράπεζας επιδεινώθηκε αρκετά το 2013 και διαμορφώθηκε στο 32,7% σε σχέση με 22,8% το 2012. Η επιδείνωση αυτή αποδίδεται στην συνεχιζόμενη ύφεση της ελληνικής οικονομίας η οποία περιορίζει το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και τα κέρδη των επιχειρήσεων και ως εκ τούτου δημιουργεί προβλήματα στην εξυπηρέτηση των δανείων τους.

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας εξειδικεύσαμε στην παρουσία της Alpha Bank σε τρεις χώρες των Βαλκανίων: Ρουμανία, Βουλγαρία και Σερβία. Αναφερθήκαμε στην εξέλιξη των οικονομιών αυτών από τον 20ο αιώνα και μέχρι σήμερα και παρουσιάσουμε τα βασικά μακροοικονομικά στοιχεία και στοιχεία για την κατάσταση του εκεί χρηματοπιστωτικού τομέα. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν με λεπτομέρεια πρόσφατα οικονομικά στοιχεία για τη λειτουργία των θυγατρικών της τράπεζας στις χώρες αυτές.

Τα βασικά στοιχεία της ανάλυσης της δραστηριότητας της Alpha Bank στην Ρουμανία, Βουλγαρία και Σερβία συνοψίζονται ως εξής:

1) Η Ρουμανική οικονομία αποτέλεσε οικονομία σε μετάβαση από το σύστημα του κεντρικού σχεδιασμού στο σύστημα της ελεύθερης αγοράς. Αποτελεί μία από τις πιο φτωχές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. που δεν ξεπερνάει τα 8.000 δολάρια. Η χώρα επλήγη έντονα από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 με αποτέλεσμα τη μεγάλη πτώση

του Α.Ε.Π. από το 2008 στο 2009. Την ίδια περίοδο η ανεργία αυξήθηκε παραπάνω από μία ποσοστιαία μονάδα φτάνοντας στο 6,9%. Έκτοτε παραμένει σε αυτά τα επίπεδα. Στα δημοσιονομικά η οικονομία της Ρουμανίας διατηρούσε σχετική ισορροπία μέχρι το 2008 με τα δημοσιονομικά ελλείμματα τα οποία δεν ξεπερνούσαν το 3%. Ωστόσο και εδώ λόγω της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης τα δημοσιονομικά ελλείμματα της Ρουμανίας αυξήθηκαν σημαντικά λόγω των επεκτατικών δημοσιονομικών πολιτικών που ασκήθηκαν για να αντιμετωπιστεί η κρίση. Τα τελευταία χρόνια τα δημοσιονομικά ελλείμματα της Ρουμανίας έχουν σταθεροποιηθεί ξανά περί το 3%. Παραταύτα δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερο πρόβλημα δημοσίου χρέους, αφού καθόλη την υπό εξέταση περίοδο δεν ξεπέρασε το 40%.

Όσον αφορά στο τραπεζικό σύστημα της Ρουμανίας σημαντική αδυναμία του αναδεικνύεται το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε σχέση με το σύνολο των δανείων, το οποίο κάνει άλματα τα τελευταία χρόνια και ειδικά μετά το ξέσπασμα της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους το 2010. Ενώ μέχρι το 2009 παρέμενε σε μονοψήφιο αριθμό (7,9% το 2009) έκτοτε αυξάνεται συνεχώς φθάνοντας το Σεπτέμβρη του 2013 σχεδόν στο 22%, ένα ποσοστό το οποίο είναι υπερβολικό και αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για το ρουμανικό τραπεζικό σύστημα, επηρεάζοντας εκτός των άλλων σημαντικά και την κερδοφορία του ρουμανικού τραπεζικού συστήματος.

Η Alpha Bank Romania δραστηριοποιείται στη Ρουμανία εδώ και δεκαεφτά έτη. Διαθέτει 149 υποκαταστήματα και απασχολεί 2.042 υπαλλήλους. Συνολικά το δανειακό της χαρτοφυλάκιο της τράπεζας το 2013 έφθασε τα 2,93 δισ. ευρώ, ελαφρά μειωμένο σε σχέση με το 2012 κατά 3,1%. Το 60,5% του συνόλου των δανείων αφορούσαν σε επιχειρηματική πίστη, ενώ τα υπόλοιπα αφορούσαν σε στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια. Η κερδοφορία της τράπεζας επλήγη το 2013 απόρροια της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους και ως εκ τούτου παρουσίασε ζημιές, για δεύτερη συνεχή χρονιά, της τάξης των 4,7 εκ. ευρώ. Το μερίδιο αγοράς της τράπεζας όσον αφορά στις συνολικές χορηγήσεις έφθασε το 5,8%. Ο δείκτης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας ανήλθε στο 14,4% το οποίο ωστόσο είναι σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο του ρουμανικού τραπεζικού συστήματος που φθάνει το 21,56%, γεγονός που δείχνει ότι το χαρτοφυλάκιο της τράπεζας, παρόλο το μικρό σχετικά μέγεθος, του είναι σχετικά υγιές.

2) Αντίστοιχα και η βουλγαρική οικονομία αποτέλεσε μία οικονομία σε μετάβαση από το σύστημα του κεντρικού προγραμματισμού στο οικονομικό σύστημα της ελεύθερης αγοράς. Η οικονομία της χώρας υπολείπεται σημαντικά των υπολοίπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το κατακεφαλήν εισόδημα της Βουλγαρίας να παραμένει λιγότερο από το μισό σε σχέση με το μέσο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ρυθμός μεγέθυνσης του

Α.Ε.Π. επλήγη από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και έκτοτε παραμένει σχετικά χαμηλός. Απόρροια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 είναι τα υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα που δημιουργήθηκαν μετά το 2008. Παραταύτα το δημόσιο χρέος της χώρας βρίσκεται πολύ χαμηλά και δεν ξεπερνά το 20% ως προς το Α.Ε.Π.

Όσον αφορά στο τραπεζικό σύστημα της Βουλγαρίας το 2012 χαρακτηρίστηκε από ισχυρή αύξηση των αποταμιεύσεων και χαμηλή ζήτηση για πιστώσεις (Bulgarian National Bank 2013, σ.46). Οι αυξημένες αποταμιεύσεις των νοικοκυριών αύξησαν την ρευστότητα του τραπεζικού συστήματος και μείωσαν την εξάρτηση των θυγατρικών τραπεζών που λειτουργούν στη Βουλγαρία από τις ξένες μητρικές τράπεζες. Η συνολική κερδοφορία του τραπεζικού συστήματος αυξήθηκε σε σχέση με το 2011. Παραταυτα τα «προβληματικά» δάνεια ακολουθούν αυξητική τάση. Τα δάνεια σε καθυστέρηση άγγιξαν το 2012 το ποσοστό του 16,63% σε σχέση με το σύνολο των δανειοδοτήσεων. Σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2010 η αύξηση στα «προβληματικά» δάνεια φθάνει το 40%, δηλαδή από 11,92% σε 16,63%. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Βουλγαρίας, απότοκο σε μεγάλο βαθμό στην ευρωπαϊκή κρίση χρέους.

Η Alpha Bank λειτουργεί στη Βουλγαρία από το 2000 μετά την εξαγορά της «Ιωνικής και Λαϊκής Τράπεζας» η οποία

δραστηριοποιούταν ήδη στη Βουλγαρία από το 1995. Σήμερα η τράπεζα διαθέτει στη Βουλγαρία 86 υποκαταστήματα και το προσωπικό της τράπεζας ανέρχεται σε 791 υπαλλήλους. Συνολικά το δανειακό της χαρτοφυλάκιο το 2013 φτάνει τα 634 εκ. ευρώ, μειωμένο σε σχέση με το 2012 κατά 14,5%. Το 64,5% του συνόλου των δανείων αφορούν σε επιχειρηματική πίστη. Η τράπεζα το 2013 παρουσίασε μικρές ζημιές της τάξης των 100 χιλιάδων ευρώ. Το μερίδιο αγοράς της τράπεζας όσον αφορά στις συνολικές χορηγήσεις είναι σχετικά μικρό και φθάνει το 2,2%. Ο δείκτης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας φθάνει το 25,5% το οποίο είναι υψηλότερο από τον μέσο όρο του ρουμανικού τραπεζικού συστήματος που κυμαίνεται περί του 20%, γεγονός που αποτελεί ένα σημείο ανησυχίας.

3) Όπως και οι δύο προηγούμενες χώρες έτσι και η οικονομία της Σερβίας αποτέλεσε οικονομία σε μετάβαση από το σύστημα του κεντρικού προγραμματισμού, στο σύστημα της οικονομίας της αγοράς. Η Σερβία δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και έχει ένα από τα χαμηλότερα κατακεφαλήν εισοδήματα σε ολόκληρη την Ευρώπη το οποίο κυμαίνεται περί τα 5.700 δολάρια Η.Π.Α. Η σερβική οικονομία μεγεθύνθηκε με σημαντικά υψηλούς ρυθμούς την περίοδο 2004-2008. Ο μέσος όρος μεγέθυνσης της εν λόγω περιόδου έφθασε ετησίως το 5,5%. Ωστόσο η οικονομία φαίνεται πως επλήγη από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, με αποτέλεσμα το

2009 να αντιμετωπίσει ύφεση της τάξεως του 3,5%. Την επόμενη διετία η οικονομία ανέκαμψε ελαφρώς, αλλά με χαμηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης, ενώ το 2012 ξαναγύρισε σε ύφεση της τάξης του 1,7%. Στο δημοσιονομικό πεδίο η χώρα διατηρεί συνεχώς ελλείμματα από το 2006 τα οποία ολοένα διευρύνονται. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την ανακοπή του ρυθμού μεγέθυνσης της οικονομίας έχει άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στο δημόσιο χρέος της χώρας, το οποίο το 2012 ανήλθε στο 59% του Α.Ε.Π., το υψηλότερο ποσοστό την τελευταία δεκαετία.

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας στη Σερβία βρίσκεται σε φάση σταθεροποίησης σε σχέση με την ανάπτυξη που υπήρξε τα τελευταία χρόνια. Όπως και στις άλλες δύο υπό εξέταση χώρες, ο τραπεζικός τομέας στη Σερβία κυριαρχείται από ξένες τράπεζες. Η κερδοφορία συνολικά του τραπεζικού συστήματος πολλαπλασιάστηκε τέλος του 2012 σε σχέση με τέλος του 2011. Από 1,2 δισεκατομμύρια δηνάρια τέλος του 2011 η συνολική κερδοφορία εκτινάχθηκε στα 11,65 δισ. Σημειώνουμε ωστόσο ότι το 41% της συνολική κερδοφορίας επιτεύχθηκε από μόλις δύο τράπεζες, οι οποίες είχαν μαζί κέρδη της τάξεως των 4,8 δισεκατομμυρίων δηναρίων. Τα δάνεια σε καθυστέρηση (Non Performing Loans – NPL's) τέλος του 2012 έφτασαν το 18,6% του συνόλου των δανείων, ποσοστό ελαφρώς μειωμένο σε σχέση με το 2011, παρολαυτά εξακολουθεί να

αποτελεί πηγή ανησυχίας για τη σταθερότητα του σερβικού τραπεζικού συστήματος.

Η Alpha Bank στη Σερβία δραστηριοποιείται από το 2002. Διαθέτει δίκτυο 101 καταστημάτων και προσωπικό που φθάνει στους 1.300 εργαζομένους. Συνολικά το δανειακό της χαρτοφυλάκιο το 2013 φθάνει τα 734 εκ. ευρώ. Το 55% περίπου του συνόλου των δανείων αφορούν σε επιχειρηματική πίστη, 27% σε στεγαστική πίστη και το υπόλοιπο 18% σε καταναλωτική πίστη. Η κερδοφορία της τράπεζας επλήγη σημαντικά το 2013 και ως εκ τούτου παρουσίασε μεγάλες ζημιές, για δεύτερη συνεχή χρονιά, της τάξης των 5,7 εκ. ευρώ. Το μερίδιο αγοράς της τράπεζας όσον αφορά στις συνολικές χορηγήσεις φθάνει το 4,4%. Ο δείκτης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας ανέρχεται στο 19,4% το οποίο κυμαίνεται στον μέσο όρο του ρουμανικού τραπεζικού συστήματος το οποίο βρίσκεται στο 19% περίπου.

Η παρούσα εργασία ολοκληρώθηκε με το τέταρτο κεφάλαιο όπου πραγματοποιήθηκε ανάλυση SWOT (Strengths-Δυνατότητες, Weaknesses-Αδυναμίες, Opportunities-Ευκαιρίες, Threats-Απειλές) για την τράπεζα και ειδικά για την παρουσία της στο εξωτερικό.

Εν κατακλείδι, θα επαναλάβουμε ότι σκοπός της έρευνάς μας ήταν να αναδειχθεί η παρουσία της τράπεζας Alpha Bank στο εξωτερικό και ειδικά στις τρεις χώρες των Βαλκανίων Ρουμανία, Βουλγαρία, Σερβία. Σε αυτό το πλαίσιο εκτιμούμε ότι καταφέραμε να

δώσουμε μία αναλυτική και σαφή εικόνα για την παρουσία της τράπεζας στο εξωτερικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Τράπεζα της Ελλάδος (2014) *Έκθεση Διοικητή για το έτος 2013*,
Φεβρουάριος

Aglietta, Michel (2009) *Η οικονομική κρίση*, εκδόσεις: Πόλις

Alpha Bank (2014) *Press Release*, March 24

Alpha Bank Romania (2013) *Annual Report 2012*

Ben-Ner Avner and J. Michael Montias (1991) "The Introduction of
Markets in a Hypercentralized Economy: The Case of
Romania" *Journal of Economic Perspectives* — Volume 5,
Number 4 — Fall— Pages 163–170.

Bulgarian National Bank (2013) *Annual Report 2012*, April

Bulgarian National Bank (2013β) *Banks in Bulgaria July-September
2013*

Bulgarian National Bank (2014α) *Foreign direct investment in
Bulgaria*, January

Bulgarian National Bank (2014β) *Balance of payments of Bulgaria*,
March

Constantin Daniela, Zizi Goschin and Aniela R. Danciu (2011) "The
Romanian Economy from Transition to Crisis. Retrospects and
Prospects" *World Journal of Social Sciences* Vol. 1. No. 3. July
Pp. 155-171

- Levinson Alfred (1995) "Bulgaria's Transition to a Market Economy",
*Demokratizatsiya: The Journal of Post-Soviet
Democratization*, Vol. 3, No.1, winter
- National Bank of Romania (2012α) "Romania's Balance of Payments
and International Investment Position" *Annual Report*
- National Bank of Romania (2013) *Financial Stability Report*
- National Bank of Serbia (2012) *Annual Financial Stability Report*
- National Bank of Serbia (2013) *Annual Report on Activities and
Results*, June
- National Bank of Serbia (2013β) *Analysis of the Republic of Serbia's
Debt*, March
- Ognitsev Victor (2005) "BULGARIA: Experience in Systemic
Transition and Reforms", *UNCTAD*
- Pejovich Svetozar (1996) *The Market Planned Economy of
Yugoslavia*, Oxford University Press.
- Rangelova Rossitsa (2000) "Bulgaria's National Income and
Economic Growth 1913-1945" *Review of Income and Wealth
Series* 46, Number 2, June
- Sredojevic Zorica, Marko Jelocnik and Jonel Subic (2011) "Economic
Indicators of Condition and Tendencies of Serbian Economy"
Economia. Seria Management Volume 14, Issue 2.